

SISÄLLYS

Siirtolaisuusinstituutin toiminta-
suunnitelma vuodelle 1978

Uuno Varjo:

Pohjoisen rajaseudun tulevaisuuden
kuva

J. Donald Wilson

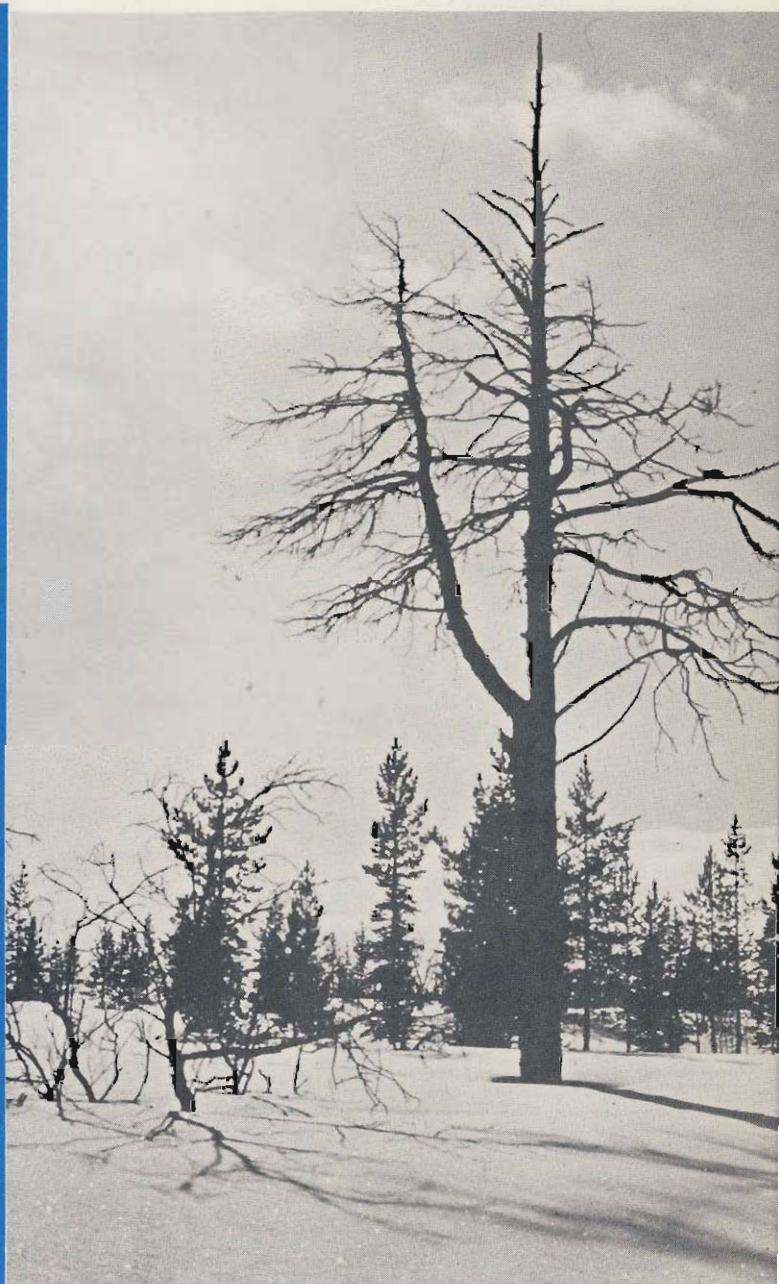
Cultural Adaptation: Change and
Continuity Among Thunder Bay
Finns

Suomalaiset Thunder Bayssa

Taisto Hujanen

Siirtolaisinformaatio ja kansainväli-
sen muuttoliikkeen säätely

Kirjallisuus

SIIRTOLAISUUS MIGRATION

1977

4

SIIRTOLAISUUS – MIGRATION

4. vuosikerta

Siirtolaisuusinstituutti-Migrationsinstitutet

Päätoimittaja

Editor Olavi Koivukangas

Toimitussiht. Maija-Liisa Kalhama

Toimituskunta:

Editorial committee:

Prof. Vilho Niitemaa, Turun yliopisto

Prof. Sune Jungar, Åbo Akademi

Prof. Terho Pulkkinen, Turun yliopisto

Aikakauslehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa
Tilaushinta on 12 mk/vuosi tai 15 Rkr,
irtonumero 3 mk.

Tilauksen voi suorittaa maksamalla 12 mk
Ps-tilille TU 495 90 – 3.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSINSTITUTET

Kasarmialue, rak. 46.

20500 Turku 50

puh. 921 – 17 536

Henkilökunta:

Ph.D. Olavi Koivukangas, johtaja

HuK Maija-Liisa Kalhama, toimistos sihteeri

Yo.merk. Seija Albrecht, toimistoapulainen

Dipl.kielenk. Pirkko Hiipakka

VTM Arja Munter

VTM Simo Toivonen

VTK Juhani Salmela – Mattila projekt.siht.

Valokuvaaja Kari Lehtinen

Valtuuskunnan puheenjohtaja:

Prof. Jorma Pohjanpalo

Hallituksen puheenjohtaja:

Prof. Vilho Niitemaa

Kansi:

Rajaseudun autioitumisen tunnusmerk-
ki; viittaamme prof. Uuno Varjon
artikkeleihin.

Cover:

A symbol of the desolated Finnish
frontier; ref. to an article by prof.
Uuno Varjo (in Finnish).

Paaministeri Kalevi Sorsa näkee hänelle
saapuneiden siirtolaiseksi aikovien kirjeiden
perusteella maastamuutolle kolme perus-
syytä.

1. työttömyys Suomessa
2. asuminen ja asumisen kalleus Suomes-
sa
3. Ruotsissa työpaikoilla vallitseva pa-
rempi henki kuin Suomessa
(Siirtolaisuus 3/77 ja Akava 6/77)

Teknisten Lutton puheenjohtaja Matti Huus-
konen kiinnittää huomiota ihmisten välis-
ten kontaktien vahenemiseen työpaikoilla
ja vapaa-aikana. Pohjois-Karjalasta Helsinkiin
muuttaneen perheen isän työpaikalla val-
litsevat tuonot ihmisuhteet, äiti on joko
kotona tai naisvaltaisessa työpaikassa, lap-
set tuntemattomien koulutoverien joukossa,
ja perhe asuu asumalahion kerrostalossa,
missä ei ole mitään keskinäistä kanssa-
käymistä Vastaavasti suomalaisten ryhmä
Göteborgissa asuu samalla alueella ja kielitai-
dottomina he turvautuvat toisiinsa. Ruot-
sissa on suomalaisten keskinäinen kanssa-
käyminen ja viihtyvyys huomattavasti suu-
rempi kuin Helsinkiin muuttaneella ulko-
paikkakuntalaella. (Tekniset 9/77)

Suhteet ruotsalaisiin on asia erikseen.
Siirtolaisuuden perusongelmia tarkasteltaessa
on syytä yhtyä paaministerin lausuntoon,
että kykenemme vaikuttamaan ainakin asun-
to-ongelmiin ja työpaikkailmaperiin. Huus-
konen puolestaan esittää lääkkeeksi yhteis-
vastuuta ja inhimillisyyttä.

Kun sekä poliittiset päätöksentekijät että
ay-liike ovat tiedostaneet tämän yhden
maastamuuton keskeisen syyn, ihmisten
viihtymättömyyden työpaikoilla ja vapaa-
aikana, on paljon saavutettu. Aiheesta tar-
vitaan lisää keskustelua. On kiinnitettävä
erityistä huomiota kansalaisten välittömässä
työympäristössä ja vapaa-aikana tapahtuvan
osallistumisen laajentamiseen. Työpaikkail-
maston parantamisessa on ay-liikkeellä ja
eduskunnan lainsäädännöllä keskeinen teh-
tävä. Tosin on muistettava, että myös
Ruotsissa työntekijän viihtymättömyys on
yksi työelämän ydinongelma, mutta paran-
nuksissa siellä ollaan pitemmällä kuin meil-
lä. Erityisiä toimia tarvitaan myös suoma-
laisten vapaa-ajan viihtyvyyden lisäämiseksi.
Tässä työssä voisivat myös maakuntakerhot,
pitajaseurat, asukasyhdistykset jne. löytää
hedelmällisen maaperän. Työ ei vaadi suu-
ria investointeja.

Siirtolaisuusinstituutin toiminta- suunnitelma 1.1. – 31.12. 1978

Siirtolaisuusinstituutin tarkoituksena on edistää siirtolaisuuteen ja maan sisäiseen muuttoliikkeeseen liittyvää tutkimustoimintaa. Erityisenä tehtävänä on tarkoituksenmukaisen työnjaon edistäminen tutkimuslaitosten ja muiden alan yhteisöjen ja yksityisten henkilöiden välillä.

Tutkimus- ja informointitoiminnan ohella instituutin yhtenä tärkeänä toiminta-alueena on siirtolaisuuteen liittyvän yhteistyön kehittäminen muissa maissa toimivien vastaavien laitosten ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Siirtolaisuusinstituutin vakinaiseen henkilökuntaan kuuluvat johtaja, toimistos sihteeri ja toimistoapulainen. Muuta tilapäistä työvoimaa (valokuvavaaja, kielenkääntäjä ym.) käytetään tarpeen mukaan. Lisäksi instituutissa on kolme valtion virastotyöntekijää, sekä tuntipalkkainen toimitiloja suunnitteleva projektsihteeri.

Yleisesti on todettava, että riittävien ja tarkoituksenmukaisten tilojen puute rajoittaa instituutin toiminnan kehittämistä.

1. Tutkimustoiminta

1.1. Dokumentointi, arkistointi ja kirjasto

Siirtolaisuusinstituutti on yhdessä Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton sekä tärkeimpien ruotsinsuomalaisten yhteisöjen ja järjestöjen kanssa ollut perustamassa Tukholmaan Ruotsinsuomalaisten Arkistoa. Arkisto perustettiin 16.4.1977. Siirtolaisuusinstituutin kautta jatketaan neuvotteluja arkistonhoitajan palkkaamiseksi panemaan käyntiin materiaalin keräystyö Ruotsissa. Lisäksi osallistutaan arkiston suunnittelu-

ja käyntiäpanotehtäviin, mm. ruotsinsuomalaisille järjestöille ja yhteisöille suoritetaan materiaalikysely, jonka tulokset analysoidaan ja hyödynnetään arkiston ja Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusprojektin käyttöön. Instituuttiin kertynyt aineisto järjestetään ja luetteloidaan asianmukaisesti. Myös muuta siirtolaisuuteen liittyvää materiaalia dokumentoidaan ja keräystyötä tehostetaan. Kalervo Mustonen jatkaa haastattelujen tekemistä Floridan suomalaisten keskuudessa ym:illa Yhdysvaltojen itäranikolla.

Valokuvakokoelman kehittämistä jatketaan.

Instituuttiin on kertynyt vaihtosuhteina ja lahjoituksina n. 1000 niteen kirjasto sekä tutkimusraportteja, tilastoja, tieteellisiä aikakauskirjoja ja siirtolaisten toimittamia lehtiä. Korkeakoulujen ja muiden tutkimuslaitosten tutkijat ovat alkaneet yhä lisääntyvässä määrin tiedustella instituutista muuttoliikkeitä käsittelevää kirjallisuutta ym. materiaalia. Lisäksi luvussa 1.2. mainitut tutkimusprojektit edellyttävät alan tärkeimpien sekä koti- että ulkomaisten tutkimusten

hankintaa. Näillä perusteilla pyritään toimikauden aikana määrätietoisesti kartuttamaan instituutin kirjastoa.

Lehtileikekokoelman keräämistä jatketaan yhteistyössä Väestöliiton kanssa.

1.2. Tutkimusprojektit

Tutkimustoimintaa harjoitetaan ensisijaisesti

1. Maassamuuttoprojektin ja
2. Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusprojektin muodossa.

1. Maassamuuttoprojektin työryhmän, johon kuuluvat seutukaavajohdaja Raimo Narjus, pj., koordinaattori Pekka HUUHTANEN työvoimaministeriöstä, vt. prof. Olli KULTALAHTI Tampereen yliopistosta, tutkija Pekka MYRSKYLÄ Tilastokeskuksesta, prof. Vilho NIITEMAA Turun yliopiston ja Siirtolaisuusinstituutin edustajana, dos. Veijo SALOHEIMO Joensuun korkeakoulusta, prof. Uuno VARJO Oulun yliopistosta ja Siirtolaisuusinstituutti, työryhmän sihteerinä toimii VTM Arja Munter Siirtolaisuusinstituutista, valmistaman projektisuunnitelman pohjalta pyydetään projektiin mukaan tulevilta tutkijoilta ja laitoksilta tutkimussuunnitelmat, joiden ensimmäinen tarkastelu tapahtuu syksyllä 1978 järjestettävässä tutkijoiden seminaarissa. Projektitapahtumien päätavoitteena tulee olemaan Muuttoliikesymposium 1980.

2. Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusprojektia suunnittelevaan työryhmään kuuluvat: FK Kjell Herberths Åbo Akademi, Lis. Altti Majava työvoimaministeriö, FK Markku Peura Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto sekä Siirtolaisuusinstituutin toimisto. Projektien yhteisenä sihteerinä toimii VTM Arja Munter. Vuoden 1978 aikana ryhdytään kehittämään Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusprojektia, jonka ensimmäisen vaiheen muodostaa keväällä 1978 järjestettävä Ruotsin siirtolaisuuden tutkijoiden seminaari.

Näiden projektien puitteissa harjoitetaan yhteistyötä työvoimaministeriön, Suomen Akatemian, korkeakoulujen ja muiden tutkimuskeskusten kanssa.

Instituutin johtaja jatkaa Australian suomalaisten tutkimista.

Edelleen tuetaan eri korkeakouluissa ja muualla tapahtuvaa alan tutkimustoimintaa informoimalla ja antamalla suosituksia ja lausuntoja sekä suuntaamalla tutkimustoimintaa em. projektien puitteissa näihin kohteisiin, jotta alueellinen asiantuntemus toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla.

2. Koulutus- ja yhteistyötoiminta

2.1. Seminaaritoiminta

Toimikauden aikana järjestetään kaksi seminaaria:

1. Maassamuuttoprojektin tutkijoiden seminaari keväällä maaliskuun alussa Turussa ja syksyllä lokakuussa Oulussa yhteistyössä Oulun yliopiston ja Rajaseutuliiton kanssa. (kts. luku 1.2.)

2. Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusseminaari keväällä 1978 (kts. luku 1.2.)

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan muualla järjestettyihin muuttoliikkeitä käsitteleviin seminaareihin.

2.2. Näyttelytoiminta

Siirtolaisuusinstituutti järjestää 20.4. – 14.5.1978 yhdessä Suomi-Seuran kanssa amerikkalaisen taiteilijan Alfred Mäen taidenäyttelyn Väinö Aaltosen Museossa Turussa. Tutkitaan mahdollisuuksia osallistua kirja- ja valokuvanäyttelyllä Dipolissa elokuun viimeisellä viikolla 1978 järjestettävään kansainväliseen väestötutkijoiden symposiumiin.

Näyttelyyn pyritään saamaan materiaalia myös ruotsinsuomalaisilta.

3. Julkaisu- ja tiedotustoiminta

Siirtolaisuusinstituutti julkaisee kolmea Siirtolaistutkimusten sarjaa: A-suomeksi, B-ruotsiksi, C-englanniksi sekä tiedotus- ja aikakauslehtä **SIIRTOLAISUUS—MIGRATION**.

Vuoden 1978 aikana ilmestyvät:

1. SUOMALAISEN SIIRTOLAISUUDEN JA MAASSAMUUTON TUTKIMUS— JA JULKAISULUETTELO (A Bibliography of Finnish Emigration and Internal Migration)

2. Penrtti Virtaranta, TUTKIMUS AMERIKANSUOMESTA. Osa 1. Teos ilmestyy syksyllä 1978.

3. Altti Majava, SUOMEN JA RUOT-SIN VÄLINEN SIIRTOLAIUUS 1946-1976. (väitöskirja) (ehdollinen)

4. Maassamuuttoprojektin ja Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusprojektin asiakirjat sekä muita tutkimuksia, julkaistaan varojen mukaan. (ks. 2.1.)

5. SIIRTOLAIUUS—MIGRATION ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja sisältää muuttoliikkeitä käsitteleviä artikkeleita, kirja-arvosteluja ja muuta informaatiota.

Toimikauden aikana harjoitetaan erilaista tiedotustoimintaa tarpeen mukaan. Instituutin julkaisuja pyritään tekemään tunnetuksi ja markkinoimaan niitä kirjastoille ym. kohteisiin.

4. Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälistä yhteistyötä kehitetään edelleen siirtolaisuuteen ja sen tutkimukseen liittyvissä asioissa.

1. Siirtolaistutkijoiden ja eri puolilla maailmaa toimivien tutkimuskeskusten edustajien vierailut instituuttiin jatkuvat.

2. Minnesotan yliopiston Siirtolaistutkimuskeskuksen kanssa solmitun yhteistyösopimuksen pohjalta pyritään kehittämään edelleen valtameren takaista yhteistyötä.

3. Kanadassa toimivien vastaavien laitosten kanssa aletaan suunnitella vuonna 1979 pidettävää kanadansuomalaisen siirtolaisuuden seminaaria. Erityisesti tällöin tulevat kysymykseen Torontossa toimiva The Multicultural History Society of Ontario ja Ottawassa toimiva Public Archivesin pohjoismainen osasto.

4. Pohjoismainen yhteistyö konkretisoituu ennen kaikkea Ruotsinsuomalaisen Arkiston käyntiinsaattamisena sekä Ruotsin siirtolaisuuden tutkimusprojektina, jonka ensimmäinen tavoite on tutkijoiden seminaari keväällä 1978.

5. Muu kansainvälinen yhteistyö, mm. sukututkimuksen alueella.

5. Toimitilat

Toimintakauden aikana pyritään selvittämään mahdollisuudet hankkia Turun korkeakoulujen välittömästä läheisyydestä taroituksenmukaiset toimitilat Siirtolaisuusinstituutille.

Pohjoisen rajaseudun tulevaisuuden- kuva

Valtakunnallisella rajaseututyöllä on takanaan vuosikymmenten perinne, ensimmäisten rajaseutuyhdistysten osalta lähes yhtä vanha kuin maamme itsenäisyys. On syytä muistaa, että koko Suomi on rajaseutua Euroopan näkökulmasta. Se on pitkään ollut kahden valtakunnan välistä rajavyöhykettä, jolla eri tahoilta pohjoista kohti ryntäävät aatesuunnat ovat kohdanneet toisensa, lännen puolelta roomalaiskatolliseen kirkkokuntaan nojaava Euroopan rannikkoalueiden ja idän puolelta ortodoksisen ajatusmaailmaan nojaava Itä-Euroopan sisämaakulttuuri. Näiden välivyöhykkeellä olo on painanut ehkä liiankin selvät jäljet ajatuskulkuun.

Toinen rajavyöhyke, jolle maamme sattuu, on pohjoisesta sijainnistamme johtuva maatalouden varaisen asutuksen rajavyöhyke. Maamme on vuosituhanten kuluessa asutettu raivaamalla ja tämä kehitys on jatkunut valtakunnan äärialueilla aivan nykypäivään asti. Toisaalta olemme saaneet historiallisen kehityksen myötä nykyaikaisen teknistyvän kulttuurin, aluksi maamme vauraimpien etelä- ja lounaisosien kaupunkeihin ja vähitellen myös yhä syrjäisemmille

seuduille. Näin on syntynyt rajoja eri alueiden välille myös teknisen edistyksen myötä. On alettu puhua Teollisuus-Suomesta ja Luonnon-Suomesta näiden välisine vaihtumisvyöhykkeineen. Meille suomalaisille on käsite 'raja' näinollen hyvin tuttu, hyvin moniselitteinen ja myös monella tavoin käsitetty. Tänä itsenäisyytemme juhlavuotena on kuitenkin keskeiseksi sijoitettava itsenäisen Suomen raja. Se rajaa maapalolta alueen, missä meillä itsekullakin on kotimme ja elämänpiirimme, minkä hyvinvoinnista ja turvallisuudesta me itse olemme vastuussa. Rajaseututyö on ollut itsenäisen Suomen rajavyöhykkeen puolesta työskentelemistä jotta se antaisi mahdollisuudet tarjota turvallinen ja terveellinen elinympäristö niille maamme asukkaille, jotka haluavat siellä olla ja elää. Tämä rajavyöhyke on ollut Turussa 40-vuotisjuhlaansa viettävän Rajaseudun ystävät Turku r.y:n työn kohteena kuten se on ollut maamme muidenkin rajaseutuyhdistysten ja Rajaseutuliiton osalta jo vuosikymmenten ajan. Rajaseutu on kuitenkin vähitellen käsitetty yhä laajemmin. Rajaseututyöstä huomattava osa kohdistuukin syrjäseuduille

yleensä, koska monet ongelmat, mitkä esiintyvät syrjäseuduillamme, kärjistyvät valtakunnan äärialueilla.

Lähes koko itsenäisyytemme ajan eli kuusi viimeistä vuosikymmentä on maamme maaseutu ollut voimakkaiden muutosten alaisena. Näistä huomattavimman aiheuttivat luovutetuilta alueilta muuttaneen siirtoväen asuttaminen toisen maailmansodan jälkeen sekä nyt viime vuosina ennalta-arvaamattomalla nopeudella tapahtunut maatilojen autoituminen. Siirtoväen asuttamista varten, johon liitettiin laaja yleinen asuttamisohjelma, säädettiin pika-asutus- ja maanhankintalait, joiden mukaan annettiin maata siirtoväelle, perheellisille rintamamiehille, sotaleskille ja -orvoille sekä maataloustyöväelle. Maata lunastettiin paitsi valtion ja yhtiöiden maista, myös varsinaisilta maanviljelijöiltä. Näin muodostettiin vuoteen 1969 mennessä noin 66 800 tilaa ja noin 68 200 lisäaluetta, joihin käytettiin koko valtakunnassa noin 2.6 milj. ha maata. Asuttamisessa noudatettiin säännönmukaisuutta siten että siirtoväen pääosa asutettiin Etelä- ja Keski-Suomeen, kun taas Pohjois-Suomen maanhankintatilojen haltijoista siirtolaiset käsittivät vain neljänneksen. Rintamamiesten saamien maanhankintatilojen osuus sitävastoin oli siellä 57 % ja sotainvalidiin, sotaleskien ja -orpojen saamien tilojen osuus 16 %. Pohjois-Suomi poikkesi muusta maasta myös siinä, että siellä asutukseen käytettiin lähinnä raivaamatonta maata, ennen muuta valtion metsämaita, kun taas Etelä- ja Keski-Suomessa asutus koski lähinnä yksityisomistuksessa olleita maita, joista noin 250 000 ha oli raivattuja viljelyksiä.

Maanhankintalain mukaisen asutuksen päätyttyä 1950-luvun lopulla säädettiin maankäyttölaki, jonka lähtökohtana oli maatilojen toimintaedellytysten parantaminen. Toisaalta maankäyttölaki oli myös asutuslaki, jonka mukaan Pohjois-Suomen maatilojen määrä lisääntyi. Näin voidaan katsoa, että

sodan jälkeen maatalouden varaisen asutuksen painopiste on siirtynyt pohjoiseen päin. Se on puolestaan lisännyt maamme maatalouden yleistä alttiutta hallavahingoille ja tehnyt sen aikaisempaa epävarmemmaksi, minkä olisi alusta alkaen pitänyt asettaa noudatettavalle maatalouspolitiikalle kasvavia vaatimuksia. Näin ei tapahtunut.

Kansainvälisessä kehityksessä on ennen muuta länsimaissa maatalouden osalta nähtävissä kolme toinen toistaan seuraavaa jaksoa. Heti sodan jälkeen kiinnitettiin -kuten ymmärrettävää on- huomio elintarvikkeiden tuotannon lisäämiseen satoja parantamalla. Toisessa vaiheessa, mikä alkoi 1950 -luvun puolivälissä, pyrittiin kehittämään maataloustuotantoa siten, että se tapahtuisi mahdollisimman taloudellisella tavalla. Tällöin kiinnitettiin huomio maatalouden rationalisointiin ja koneellistamiseen, jolloin päästiin huomattavaan tulon lisäykseen, vaikka hintoja alennettiin. Nyt on käynnissä maatalouden kehityksen kolmas jakso, johon liittyvät mm. pyrkimykset parantaa maatalousväestön taloudellista ja yhteiskunnallista asemaa. Tähän liittyvät mahdolliset tuotantosuunnan muutokset, osa-aikaviljely ja muut suunnitelmat, jotka helpottavat maatilaperheiden tulevaisuuden suunnittelua ja varmistavat maataloustuotannon jatkuvuuden.

Suomi polkee tässä, kuten tavallista, kehityksen rattaita useita vuosia, jopa toista vuosikymmentä perässä. Meillä ovat lisäksi olleet omat vaikeutemme ja omat erikoislaatuisuutemme maapallon pohjoisimpana maatalousmaana. Laaja asutustoiminta satoi vuosikausiksi huomion asutustoimintaan, jolloin pyrkimykset maataloustuotannon kohottamiseen vastaavasti hidastuivat. Niinpä vasta 1950 -luvun puolivälissä omavaraisuus hädin tuskin oli saavutettu. Tämän vuoksi asutustoiminnan jatkaminen katsottiin edelleen tarpeelliseksi. Samaan aikaan jatkuivat pyrkimykset elintarvikkeiden tuotannon lisäämiseksi satoja pa-

rantamalla. Kun tähän liittyi uutisasutus-tiloilla tapahtunut raivaus ja kotieläin-kanan kasvu, lisääntyi kotimainen tuotanto siinä määrin, että 1960 -luvun puoliväliin tultaessa alkoi elintarvikkeiden ylituotanto muodostua ongelmalliseksi – ei tosin siinä määrin kuin yleensä on otaksuttu, koska halpojen elintarvikkeiden tulva ulkomailta toi markkinoille paljon sellaisia elintarvikkeita, joiden kysyntä olisi voitu tyydyttää kotimaisella tuotannolla. Kun maatalous lisäksi havaittiin sopivaksi pelinappulaksi poliittisissa voimakointoksissa, sitä käytettiin hyväksi. Näin tuli 1960 -luvulta lähtien tavaksi aliarvioida maamiehen työtä. Tuo ammatti, mikä ennen oli ollut yhteiskunnassa tärkein, ei ole enää vuosiin saanut ulkopuolisilta sitä arvostusta, jonka se kiistämättä ansaitsisi. Näin se kehityksen vaihe, joka muualla länsimaissa alkoi jo 1950 -luvun puolivälissä, jolloin siis maataloustuotannon taloudellisuus oli etualalla, on jäänyt meidän maataloudessamme toteutumatta. Päinvastoin kuluttajaväestö reagoi ylituotannon ongelmiin alentamalla tuottajahintoja, vaikka tuotantokustannukset koko ajan nousivat. Viljelijälle jäi tällöin valittavaksi vain yksi vaihtoehto, lisätä tuotantoa, jotta toimeentulon tarpeet tulisivat alennettujen tuottajahintojenkin vallitessa tyydytetyiksi. Ja tuloksena oli tuotannon jatkuva kasvu, minkä torjumiseksi 1960 -luvun lopulla toteutettiin Yhdysvalloista ja Ruotsista peräisin oleva pellonvaraus eli peltojen paketointi. Tällöin ensi kertaa historian aikana maamme maanviljelijöille alettiin maksaa palkkaa siitä, että he jättävät peltonsa viljelemättä.

Pellonvarausta koskeva laki säädettiin elintarvikkeiden ylituotannon takia. Sen tarjoamia mahdollisuuksia käytti kuitenkin muita runsaammin hyväkseen harvaan asuttu ja mm. viljan osalta alituotantoaluetta oleva Pohjois-Suomi, jonka maatiloista viidennes on pellonvarauksen turvin luopunut maatalouden harjoittamisesta. Sitävastoin maan

parhailla maatalousalueilla, joilta ylituotanto oli pääosiltaan peräisin, vain verraten harvat viljelijät ovat paketoineet peltonsa ja teurastaneet lehmänsä. Päinvastoin tuotanto on täällä tehostunut ja tuotto kasvanut, minkä vuoksi peltojen paketointi ei ole alentanutkaan tuotantoa. Sitävastoin sen kielteiset vaikutukset ovat olleet sitäkin suuremmat. Tuotannon rajoittamispyrkimykset osuivat nimittäin suunnilleen samaan ajankohtaan, jolloin maamme teollistumisen vaikutukset alkoivat ulottua maatalouteen. Tämä sekä työvoimatarpeen pieneeminen maaseudulla aiheuttivat väestön muuttoa taajamiin teollisuuden ja palveluelinkeinojen piiriin, minkä vuoksi maatalouden työvoiman osuus aleni 1960 -luvulla noin 600 000 hengellä. Vuonna 1970 maatalouden piirissä olikin enää noin 800 000 ihmistä. Heistä 1970 -luvun puoliväliin mennessä vielä noin 250 000 on poistunut maaseudulta. Erityisen voimakkaana tämä taantuva kehitys on kohdannut Pohjois-Suomea. Yksistään Pohjois-Pohjanmaalta on vuosina 1950-1975 maataloudesta poistunut 47 000 työpaikkaa eli runsaat kaksikolmannesta vuoden 1950 maatalouden työpaikkamäärästä. Maaseudun kehityksessä on näinollen ajautettu siihen, että haja-asuttu alue tyhjenee, koska väki muuttaa taajamiin muiden elinkeinojen piiriin.

Määrällisen muutoksen ohella on myös maaseudun väestökanta muuttunut. Kun muutto koskee pääosaksi nuorta väestöä, on sen ikärakenne maaseudulla jo nyt vanhentunut. Maanviljelijöiden keski-ikä oli jo 1950 -luvulla korkeampi kuin muissa elinkeinoissa eli noin 50 vuotta. Kehitys on sittemmin johtanut siihen, että jaksolla 1959-1969 ikärakenteen painopiste on siirtynyt suunnilleen kymmenen vuotta vanhemmaksi, eli että maatiloja hoitivat vuonna 1969 suunnilleen samat ihmiset kuin 10 vuotta aikaisemmin. Tästä ei kehityksen suuntaa ole vaikea ennustaa, jos ny-

kyisen suunnan annetaan jatkua. Pohjois-Pohjanmaan Seutukaavaliitto ja Oulun läänin suunnittelutoimisto ovatkin kiirehtineet esittämään kehitysennusteet vuoteen 1985 saakka. Seutukaavaliiton ennusteen mukaan Pohjois-Pohjanmaalla maatalouden työvoima tulisi vähenemään vuoteen 1985 mennessä nykyisestä noin 22 000:sta noin 14 000:en henkeen. Vanhuuden työkyvyttömyyden vuoksi tulisi poistuma olemaan tällöin runsaat 9 800 henkeä ja ammattia tulisi vaihtamaan 2 200 henkeä. Sitävastoin vain noin 4 000 nuorta tulisi sukupolven vaihdoksen kautta maatalouden piiriin korvaamaan vanhuuden vuoksi maataloilta siirtyviä. Vastaavasti maatilojen määrä vähenisi. Niitä olisi Pohjois-Pohjanmaalla 1960-luvun lopulla 28 500. Tästä niiden määrä on jo tähän mennessä vähentynyt runsaalla 10 000 tilalla ja määrän odotetaan vähenevän vuoteen 1985 mennessä noin 6 000 tilalla eli noin 12 250 tilaan eli vähempään kuin puolen vuoden 1969 tilamäärästä. Aktiivitulojen eli kokoaikatilojen määrä olisi tällöin enää noin 10 750 ja osa-aikaviljelmiä olisi 1 500. Tilojen keski-koon odotetaan kuitenkin kasvavan, joten vaikka viljelijöiden määrä vähenisi, heidän oletetaan olevan nykyistä vauraampia.

Väestön ja maatilojen määrän muutokset nivoutuvat yhteen ja aikaansaavat ongelmia maataloilta esiintyvän palvelutarpeen tyydyttämisessä. Niitä esiintyy jo nyt mm. liikenteen, kaupan, koulutoimen ja kulttuuri- ja sosiaalitoimen aloilla.

Liikenne luo yhteydet, joiden varaan muut palvelut perustuvat. Kun väestö vähenee, liikenne tulee vähitellen kannattamattomaksi, jolloin yleisten kulkuneuvojen reitit lyhenevät ja ajovuorot harvenevat. Mitä syrjemmässä asutus on, sitä suuremmiksi muodostuvat tämän vuoksi vaikeudet. Toisaalta kun nuori työikäinen väki maataloilta vähenee, jäävät jäljelle heikentyneen työkyvyn omaavat vanhat ihmiset, joiden keskimääräinen tulotaso on

alhainen ja liikuntaesteisyys suuri. Seurauksena on, että autoitumisen myötä palvelujen kysyntä vähenee nopeammin kuin väestön määrä. Tämän vuoksi, vaikka kehittyvä tekniikka voisi monipuolistaa ja lisätä mahdollisuuksia liikkumiseen, näin ei voi tapahtua, koska se vaatisi syrjäseudulla eläviltä varallisuutta, jota usein ei ole. Noidankehä on näinollen täydellinen eikä siitä ole muuta ulospääsyä kuin hakeutuminen keskuksiin, jotka jo entuudestaan ovat täynnä.

Vaikeuksia on ilmennyt myös kaupan osalta. Väkimäärän väheneminen jo sellaisenaan aiheuttaa maaseudun kauppohenkilökunnan alenemista ja kannattavuuden heikkenemistä. Toisaalta kehitys on joutanut kauppohenkilökunnan keskittymiseen kirkonkyläihin, jolloin niiden koko on samalla kasvanut. Pohjois-Pohjanmaalla tämän seurauksena on yksistään tällä vuosikymmenellä 145 myymälää suljettu, näistä pääosa maaseudun pienkauppoja, jolloin kaupan palvelutaso on vastaavasti näillä seuduilla heikentynyt. Puutetta tosin korvaavat myymäläautot. Niiden tavaravalikoima ei kuitenkaan voi olla kovinkaan monipuolinen eivätkä ne ole sillä tavalla asiakkaiden tavoitettavissa kuin myymälät. Näiden haittojen poistamiseksi on esitetty – toistaiseksi tuloksetta – tukitoimenpiteitä maaseudun pienmyymälöiden toimintamahdollisuuksien parantamiseksi. Toisaalta odotetaan, että maaseudun asukkaat entistä määrätietoisemmin pyrkisivät keskittämään ostoksensa lähimyymälöihin silloinkin, kun he omistavat auton, jolla he voisivat suorittaa ostoksensa kauempaakin. Tällöin pienmyymälöiden liikevaihto kasvaisi ja kannattavuus paranisi.

Kouluista maaseudun kylissä on yleensä enintään peruskoulun ala-aste. Väestön väheneminen ja vanheneminen ovat heijastuneet jo nyt koulujen lakkauttamisena, mikä tulee myös jatkumaan. Kun maanviljelijöiden perheisiin enää syntyy 3 %

lapsista, vaikka maanviljelijät käsittävät noin 17 % väestöstä, muodostuu tulevaisuuden kuva jo tämän perusteella vain vähän toiveita herättäväksi. Kun peruskoulun alasteen oppilasminimi on 12 oppilasta, on maaseudulla jo nyt varsin yleistä, että syrjäkylän lapsista huomattava osa joutuu päivittäin käymään koulua muualla kuin kotikylässä. Seurauksena on paitsi koulumatkoihin tarvittavan ajan ja varojen hukka, myös sellaisten asenteiden kasvamista lapsissa, jotka vieraannuttavat heidät jo pienestä pitäen kotiympäristöstään ja täten kiihdyttävät muuttoliikettä. Toinen haittatekijä on syrjäkoulujen opettajapula, koska pätevimmat opettajat pyrkivät hakeutumaan keskuksiin. Tämän vuoksi opetuksen taso helposti laskee, jolloin lasten mahdollisuudet jatkokoulutukseenkin heikkenevät. Toisaalta on huomattava, että maaseudulla erilaiset kulttuuriharrastukset usein liittyvät kouluun. Näinollen niiden sulkeminen poistaa samalla mahdollisuuksia muunkinlaisen kulttuuripalvelun saamiseen. Ongelman vakavuutta jo nyt osoittaa se, että esim. Pohjois-Pohjanmaalla on 1960- ja 1970 -lukuilla lakkautettu 160 maaseudun koulua, joista osa on rakennettu vasta toisen maailmansodan jälkeen. Osa on lakkautettu oppilasmäärän alitettua minimin. Toisaalta on olemassa esimerkkejä myös siitä, että yliimitoitettujen suurympäristöjen rakentaminen kuntakeskuksiin, millä on ennakoitu tulevaa kehitystä, on aikaansaanut syrjäseutujen koulujen lakkauttamisen jo ennen kuin se olisi ollut välttämätöntä.

Edelläolevasta selviää, että Pohjois-Suomessa on olemassa monia ongelmia, jotka vaikeuttavat maataloilta tulevaisuuden suunnitelmia. Mitkä sitten ovat olleet syynä tähän. Koetan käsitellä niistä keskeisimpiä.

1. Sodan jälkeen toteutettu Pohjois-Suomen asuttaminen ja pellonvaraus.

Suomessa 1930 -luku, jona aikana

tehtyihin tutkimuksiin monet sotaa seuranneet suunnitelmat perustuivat, oli ollut poikkeuksellisen lämmin. Metsien uudistuminen onnistui hyvin ja viljakasvitkin antoivat Pohjois-Suomessa hyviä satoja. Tämä loi optimismia käyttää hyväksi alueen ehtymättömiksi kuvattuja metsävaroja, rakentaa sen koskia ja laajentaa asutusta. Suomihan oli menettänyt toisessa maailmansodassa huomattavan osan metsävaroitään sekä joutui asuttamaan luovutetuilta alueilta tulleen siirtoväen Nyky-Suomen puolelle. Näinollen Pohjois-Suomessa avautuneiksi oletetut mahdollisuudet näyttivät olevan tarpeen ja niitä oli käytettävä pikaisesti hyväksi. Näin alkoi Pohjois-Suomen laajamittainen asuttaminen, vesivoiman rakentaminen sekä valtion omistuksessa olevien metsävarojen hyväksikäyttö. Mutta 1930 -luvun lämpökausi ei jäänytkaan pysyväksi, vaan ilmasto kylmeni uudestaan. Tämän vuoksi metsät eivät ole uudistuneet odotetulla tavalla ja kasvinviljely on tullut alttiiksi hallan tuhoille. Toisaalta metsätöiden koneellistuminen ja rationalisointi ovat poistaneet metsätyöt pienviljelijöiden ulottuvilta, jolloin heidän mahdollisuutensa sivutulojen saamiseen, mihin asuttaminen huomattavalta osalta perustui, ovat vähentyneet. Elintarvikkeiden ylituotanto puolestaan on johtanut aleneviin tuottajahintoihin, vaikka kustannustaso on noussut. Tämän vuoksi Pohjois-Suomessa viljakasvien satotaso ei ole riittänyt kattamaan viljelyn kustannuksia, jolloin niiden viljelystä on jouduttu huomattavassa määrin luopumaan. Näin luonto ja talouselämän edellytykset ovat muuttuneet, mitä taustaa vasten näyttää ilmeiseltä, että Pohjois-Suomen asuttamisessa edettiin liian pitkälle. Seurauksena on ollut, että monet asutustilalliset ovat joutuneet vaikeuksiin vaiheessa, jolloin raivaus vielä oli kesken eikä viljely vakiintunut. Tähän ovat lisäksi vaikeuksia tuoneet maataloustuotannon tehostuminen Etelä-Suomessa ja siitä aiheu-

Autioitunut maatila Rantsilassa 1960-luvun lopulla.

tunut ylituotanto sen torjumiseksi toteutettuine pellonvarauksineen, jonka vaikutukset kohdistuivat voimakkaimmin juuri Pohjois-Suomeen. Näin sen sijasta, että sen maataloutta olisi tuettu, se jätettiin kehittämättä ja ajautui taantumiseen.

2. Virheelliset maaseudun suunnittelumallit

Kehitysaluepolitiikassa käytetut mallit ovat yleensä lähtöisin tiheään ja homogeenisesti asutuilta alueilta, Keski-Saksassa Pulolan lakeuksilta, Etelä-Ruotsin tasangoilta, USA:n preeriavaltioista jne., eli kokonaan toisenlaisista oloista kuin Pohjois-Suomi. Kun näihin teorioihin liitettiin noin 10-15 vuotta sitten vielä kypsymätön ja kokeilematon, Ruotsista ja Englannista peräisin oleva nk. kasvukeskusteoria, suunnittelu irtosi lähes kokonaan Pohjois-Suomen luonnonmaantieteellisestä ja historiallisesta perusrakenteesta. Teknokraattinen, taajamaväestön ehdoilla kasvukeskuksiin perustunut suunnittelu on puoles-

taan johtanut toimintojen liialliseen keskittämiseen ei vain valtakunnan ja läänien vaan yksityisten kuntien osalta. Kuntakeskuksista on pyritty rakentamaan pieniä kaupunkeja supermarketieineen, suorkouluineen ja keskitettyine palvelulaitoksineen. Niihin on keskitetty pääosa kuntien taloudellisesta, sivistyksellisestä ja sosiaalisesta toiminnasta samaan aikaan kuin maaseudulta on poistettu rationalisoinnin ja toiminnan tehostamisen nimissä siellä aiemmin ollut ehkä vähäinen, mutta asukkaiden kannalta tuiki välttämätön palvelu.

3. Maaseudun ongelmien aliarviointi

Useat maaseudun taantuvan kehityksen mukanaan tuomat epäkohdat, kuten työttömyys, väestön poismuutto, vinoutunut ikärakenne, alhainen tulotaso, palvelujen heikkous ym. ovat tämän päivän syrjäseutujen ilmiöitä. Tästä huolimatta alueellinen kehittäminen on tähän asti voittopuolisesti kohdistunut taajamiin ja niiden lähiympäristöön. Suunnittelu on perustunut

niissä olevan taloudellisen toiminnan tehokkuuden kehittämiseen. Kehitysaluepolitiikassa on tämän vuoksi suosittu lähes yksinomaan kaupunkielinkeinoja, lähinnä teollisuutta, jolloin kehitysapu on ohjattu sen kehittämiseen, kun taas maatalousväestön tarpeet ja heidän elämisen laatunsa kehittäminen ovat jääneet vähemmälle. Vähemmälle on jäänyt huolehtiminen maaseudun nuorten työllisyydestä, vapaa-ajan aktiviteetista ja kulttuuritarpeista. Maaseudulla elämisen haitoista kenties eniten on kuitenkin aliarvioitu etäisyyden vaikutusta. Se käsitetään liian yksinkertaisena kahden pisteen välimatkana, vaikka etäisyyden vaikutus on erillainen riippuen esim. siitä, kuljetaanko saaristossa vai sisämaassa, kestopäällystetyillä vai heikoilla, kelirikon runtelemilla teillä, kesällä vai talvella. Välimatka on aina taloudellinen rasite, mikä ei ole keskuk-sissa asuville läheskään sellainen päivittäinen ongelma kuin maaseudulla. Se on sitäpaitsi myös aikatekijä, esim. sairastumisen tai tulipalon sattua on usein ongelmallisempi kuin kustannukset. Tämän vuoksi pitkä matka maatilalta keskukseen muodostuu nykyisin harvaan asutulla maaseudulla helposti psyykkiseksi rasitteeksi, mikä kasvaa kasautuvasti. Näin välimatkan rasitevaikutus on lisääntynyt nopeasta teknisestä kehityksestä huolimatta, koska suhtautuminen pitkiin välimatkoihin ei Pohjois-Suomessakaan ole enää sama kuin ennen.

4. Kokonaisnäkemysten puuttuminen.

Kokonaisnäkemysten puuttuminen suunnittelussa ja päätösten teossa on nähtävissä toimintojen koordinoinnin vähäisyytenä tai puutteena päätöksenteon eri tasoilla. Tämä ei koske yksinomaan viranomaisia, vaan myös suurten yhtiöiden, kauppa- ja elintarvikealan suurten yritysten yms. toimintaa. Suunnitelmia toteutettaessa on lähdetty keskuksista käsin paljonkaan välittämättä maaseudun kokonaisuudesta ja sen

asukkaista, joiden elinehtoja toimenpiteet kuitenkin ovat koskeneet. Pohjois-Suomen asukkaat ovat sivullisina joutuneet seuraamaan, kuinka sen joista, koskista, metsistä ja maaperästä ammennetut varat viedään Etelä-Suomeen, vaikka se tarvitsisi nämä varat kipeästi itse. Yhtä kipeästi se tarvitsisi myös ne maatiloilla aikuisiksi kasvaneet ja Pohjois-Suomessa koulutetut asukkaansa, jotka nyt ovat siirtyneet Etelä-Suomeen tai Ruotsin taajamiin vieden mukaan sisar-osuuksina osan kotitilojensa pääomasta sekä ne varat, jotka on käytetty heidän kasvattamiseensa ja kouluttamiseensa. Se, että tämä on voinut ja voi tapahtua, osoittaa ei vain kokonaisnäkemysten puutetta, vaan myös turmiollista käsitystä siitä, että Suomi voi menestyä ilman elinvoimaista maaseutua.

5. Yhteishengen puute

Yhteistoiminnalla on Suomen maatiloilta vanha perinne, sillä tuskin tämä karu maa olisi tullut asutetuksi ilman yhteisiä ponnistuksia. Tässä on kuitenkin viime aikoina taannuttu. Yhteistoimintaa on ruvettu pitämään vain kehittymättömyyteen ja köyhyyteen liittyvänä vaivana, josta on pyritty irti heti kun valistuneisuus on lisääntynyt ja varat sallivat usein jo aikaisemminkin. Tällaiseen asenteiden muutokseen ovat syynä yhtäältä itse harva asutus, mikä luo eristyneisyyttä ja vaikeuttaa kontaktien ylläpitoa. Toisaalta syynä ovat vaaran tunteen väheneminen elintason kohoamisen ja sosiaalisen nousun myötä. Pohjois-Suomessa varsinkin uusilla asutusalueilla elävä väestö on lisäksi tullut eri tahoilta vasta aivan viime aikoina, jolloin heidän välilleen ei ole juuri ollut mahdollistakaan syntyä voimakasta yhteenkuuluvuuden tunnetta ja halua yhteistoimintaan. Monissa tapauksissa kyläkoulujen ja -kauppojen sulkeminen on sitäpaitsi vielä vähentänyt mahdollisuuksia näiden luomiseen. Näin on naapurikateudesta ja kaunasta tullut eräs

suomalaisen maaseudun tyypillisimmistä piirteistä, mikä vaikeuttaa monien sellais-tenkin, hyvää naapurisopua edellyttävien toimenpiteiden toteuttamista, mitkä edistäisivät väestön toimeentuloedellytyksiä. Naapurikateuden vuoksi maaseutu päinvastoin on tullut voimattomaksi vastustaa ulkoapäin tulleita toimenpiteitä, kuten kauppojen ja koulujen sulkemista, metsätöiden organisointia ammattimetsureille, meijereiden keskittämistä, pellonvarauksen toteuttamista jne., jotka kaikki ovat koituneet maaseudun asukkaiden vahingoksi. Tässä suhteessa ollaan kuitenkin heräämässä. Yhä useammin on syntymässä kyläkeskistä toimintaa, kun on huomattu, ettei kaikkien uudistusten tarvitse välttämättä tapahtua rintamaiden ei edes kuntakeskuksen ehdoilla. Innostus kaikenlaiseen kotiseututyöhön on kasvamassa, kansanlaulua ja -musiikkia harrastetaan vilkkaammin kuin ennen, kotiseutumuseoita perustetaan ja ihmiset ikäänkuin hakevat juuriaan, jotka ovat pyrkineet kuihtumaan eteenpäin ryntäävän kehityksen jaloissa. Myös elinkeinotoimintojen aloilla on olemassa merkkejä siitä, että yhteistyön tarve oivalletaan pyrittäessä turvaamaan maaseutuasutuksen hyvinvointi ja menestys. On toivottava, että tästä löytyy vastavoimia ei vain uhmaamaan teknokraattista, keskusjohtoista suunnittelua, vaan myös löytämään ne avaimet, jotka avaavat portit Pohjois-Suomen maatilojen onneen ja menestykseen.

Pohjois-Suomen maatilojen tulevaisuudennäkymät eivät näytä tänä päivänä kovin valoisilta. Lyhyellä aikavälillä viljelijän ajatukset aina täyttää huoli huomisesta, huoli

siitä, ennättääkö sato kypsyä korjattavaksi ennen pakkasten tuloa. Myös pitkän aikavälin suunnittelussa ovat omat ongelmansa, kuten edellä olen todennut. Oikeastaan onkin hämmästyksellä todettava, että juuri vastikään valmistuneissa maataloussuunnitelmissa on varsin vähän kiinnitetty huomiota niiden Pohjois-Suomen maaseutuasutuksen säilymisen kannalta epäsuotuisiin kehityspiirteisiin, joihin edellä olen puuttunut. On kuin suunnittelijat olisivat lähteneet siitä ajatuksesta, että maataloutemme kehityksen suunta on ennalta määrätty ja jatkuu väistämättömällä varmuudella suuntaan, mihin viime vuosikymmeninä maasamme harjoitettu maatalouspolitiikka on antanut sen ajautua. Tähän ajatuskulkuun olisi saatava aikaan sulku, sillä on ilmeistä, että jos Pohjois-Suomessa ja muuallakin syrjäseudulla maatilojen määrä vähenee siinä määrin kuin suunnitelmissa on arvioitu, se ei voi tapahtua ilman että alueen maaseutuasutuksen perusta tulee järkkymään. Aikaväli, jona muutokset on esitetty toteutuviksi, on näet niin lyhyt, ettei sen kuluessa ole mahdollista luoda jäljellejäävien maatilojen osalta sellaisia toimintatapojen ja tuotantosuunnan muutoksia, että viljelijäperheiden toimeentulon tarpeet tulisivat kohtuudella tyydytetyiksi. On lyhytnäköistä tarkkailla maapallon johtavien maatalousmaiden viljelijäväestön osuuksia koko väestöstä, mikä on noin 4 %, ja pyrkiä kaikkialla meillä samaan. Aniharva maatalilla pystyy suurtuotantoon; päinvastoin viljavarastojen siilot täyttyvät monien pien-tilallisten jyvistä. Näin on nyt ja näin on ilmeisesti vastakin oleva.

Cultural Adaptation Change and Continuity Among Thunder Bay Finns

I. INTRODUCTION

Immigration Patterns

Despite reports that some Finns came to Canada before 1867, it is likely the first ones arrived from Alaska shortly after Russia sold that territory to the United States. Other Finns may have entered eastern Canada via the United States prior to 1875. In any case the first period of major Finnish immigration to this country occurred between 1880 and 1914. Most of these Finns were farmers and some of them artisans from Finland's westernmost provinces. As with many Scandinavian immigrants to Canada, a good many had originally emigrated to the United States, and for a variety of reasons, not the least of which was the prospect of good, cheap land and jobs in railway construction, decided to move northward.

By 1893 the Canadian government had become aware of the desirability of Finnish immigration to the point of establishing a "return man" in Finland whose job it

was to recruit immigrants. This agent received a one-way passage to Finland and a small sum of money; his return passage and final payment depended on his success in attracting settlers.¹ From 1895 to 1899 the C.P.R., too, shared this interest in the Finns and its agent, N.D. Ennis, urged Finns to travel to "sunny Canada and become rich."² Thus, by the turn of the century, Canada was making deliberate efforts to encourage the immigration of Finns, a "sturdy, honest, hard-working, God-fearing folk, used to hardship and toil, obliged to battle in order to live."³

The 1901 census shows there were 2500 Finns in Canada. This figure rose dramatically to 15,497 in 1911 and to 21,494 in 1921. Approximately 10 % of the Finns who left Finland during the first two decades of this century went directly to Canada.⁴ Many others crossed the border into Canada after a period in the United States.

With the outbreak of war in 1914 Finnish immigration virtually ceased and did not recommence until the 1920s during

Ethnicity and Cultural Retention: Finns in Canada, 1890-1920

Table I

Pattern of Finnish Settlement in Canada

	1901	1911	1921	1931	1941	1951	1961	1971
NEWFOUNDLAND	-	-	-	-	-	31	36	45
PRINCE EDWARD ISLAND	-	-	1	1	1	7	16	-
NOVA SCOTIA	-	43	45	99	96	159	254	235
NEW BRUNSWICK	-	24	36	135	109	149	165	145
QUEBEC	-	216	76	2973	2043	1600	2277	1865
ONTARIO	-	8619	12835	27137	26827	29327	39906	38515
MANITOBA	-	1080	506	1013	808	821	1070	1450
SASKATCHEWAN	-	1008	1937	2313	1940	1805	1891	1730
ALBERTA	-	1588	2926	3318	3452	2958	3662	3590
BRITISH COLUMBIA	-	2858	3112	6858	6332	6780	10037	11510
YUKON	-	61	21	34	55	50	72	95
NORTHWEST	-	-	-	4	20	48	50	35
TOTAL	2502	15497	21494	43885	41683	43745	59436	59215
URBAN Distribution					17497	23643	40840	44925
RURAL Distribution					24186	20102	29199	14290

N.B. According to Statistics Canada, "Finnish" is a person who claims his mother tongue to be Finnish, or whose father's mother tongue is Finnish.

which decade a peak number of 30,000 entered the country.⁵ The influx of this decade is explainable in part because of the introduction of an immigrant quota system in the United States in 1924. Thus many America-bound emigrants were deflected to Canada. The depression of the 1930s and the Second World War brought immigration to an almost complete standstill. Then once again another wave of immigration took shape, and in the two decades after 1946, 20,000 Finns came to Canada to settle.⁶ By the 1960s, however, immigration had slowed somewhat and the number of Finns entering Canada fell under 1000 per year.⁷

Settlement Patterns

Although Finnish-Canadians can be found in every province and territory, except Prince Edward Island, they are mainly concentrated in Ontario and British Columbia (see Table 1). Twenty-five years ago, their numbers were almost equally divided between rural and urban domicile (20,102 rural; 23,643 urban). The 1971 census, however, reveals an overwhelming predominance of urban-based Finns (44,925 to 14,290). The four largest urban concentrations of Finns (in descending order) are Toronto, Thunder Bay, Vancouver and Sudbury. Thunder Bay and Sudbury represent "old" Finnish settlement; Toronto's and Vancouver's Finnish communities, on the other hand, have grown enormously since World War II.

Originally engaged for the most part in railroad building, mining, lumbering and mixed farming, Finnish immigrants in the first half of the twentieth century concentrated in the Sudbury-Copper Cliff Sault Ste. Marie area of northern Ontario and the Port Arthur — Fort William (or Thunder Bay District) of northwestern Ontario. In western Canada, Finns were

to be found in the Red River Valley and west of Winnipeg in Manitoba; at Tantallon, Wapella and Whitewood (commonly called "New Finland") in southeastern Saskatchewan near the Manitoba border; at Sylvan Lake, west of Red Deer in Alberta; and in the environs of Nanaimo on Vancouver Island. Those who were not rural-based worked as general labourers, in service industries, and often as skilled workers, especially carpenters. Single women and those married women who worked outside the home were often domestic servants, maids or more recently cleaning ladies.

II. FINNS IN THUNDER BAY: A CASE STUDY

The Finns who came to northwestern Ontario settled in both cities which now form Thunder Bay — Port Arthur and Fort William — as well as the surrounding rural areas. A thorough study has yet to be made of Finns in the townships, but it is known that many settled there before World War I.⁸ There is no firm evidence at this time about the number of Finns in either Canada or Thunder Bay before 1900. During that year, 682 Finns immigrated to Canada and the numbers increased, though by no means evenly, until World War I. In 1913 — 1914, the numbers peaked at 3,183 and then fell decisively below the 500 mark.⁹ What proportion of these came to Thunder Bay is not certain. The 1901 census does not mention Finns in either Port Arthur or Fort William; apparently they were classed as either Russians or Scandinavians. The Turku study of Finnish emigration in 1905 reports that about 30.7 % of the Finns to Canada came to Port Arthur and Fort William.¹⁰ The 1911 census, on the other hand, reveals that 10.6 % of Canada's Finns resided in Port Arthur and Fort William during that year.¹¹ The discrepancy between these two sets of

figures suggests that there are too many variable factors to determine precisely what proportion of Canada's Finns came to Thunder Bay. The Turku statistics include anyone who gave his destination as Port Arthur or Fort William and ultimately moved on to the rural areas outside Thunder Bay, but they exclude Finns who came to Canada via the United States. The census includes those Finns in Canada who immigrated via the United States but excludes those living in rural areas. Although it is not possible to give an accurate account of annual Finnish immigration to Thunder Bay, it is certain that by 1911, at least 1643 Finns resided in the cities of Port Arthur and Fort William, comprising 5.9 % of their total population.¹² By 1913 Finns exceeded 10 % of the total population of Port Arthur and a contemporary observer made note of the prominence of the "Finn Colony" in both cities.¹³

As they sought to build a new life in this area, the Finns came into contact with other Canadians and immigrants through their work. At the same time, they formed organizations within their own ethnic community – churches, temperance societies, and workingmen's associations. There is no evidence that Finns established any formal organizations in Thunder Bay before 1896, at which time the Finnish Lutheran Church was formed in Port Arthur. Until then ceremonies such as baptism, marriage and burial had been conducted at St. John's Anglican Church where the minister had learned to read in Finnish.¹⁴ As with many other ethnic groups, religious organizations became the focal point of many Finns' self-identity.¹⁵ Generally speaking those Finns who did not associate with the church in Thunder Bay joined some socialist organization or other. The origins of the so-called White-Red split among the Finns in Canada is, therefore, at least seventy-five years old.

The Church

At the turn of the twentieth century, three Finnish congregations came into being in Thunder Bay – the Apostolic Lutheran Church (commonly known as the Laestadians), the Port Arthur Finnish Lutheran Church, and the Fort William Finnish Lutheran Church founded in 1897. The Apostolic Church was the centre of life for its members. Drinking was forbidden and thus the need for joining any temperance society was precluded. The Laestadians were also strongly anti-union and kept apart from labour and socialist activities as much as possible. Generally, they remained aloof from association with their fellow Finns and with the wider English-speaking community of Thunder Bay.

The Port Arthur Finnish Lutheran congregation was formed in 1896. The following year land was donated to the congregation and a church was built. The next few years the congregation experienced a period of growth. Regular worship services and Sunday School were held, a choir was formed, and various picnics and special activities were sponsored.

The long-standing feud between church-going Finns and antichurch, usually socialist, Finns began to heat up after 1910. Church Finns charged that their services were being disrupted. "On Sundays and other days," they charged, "when divine service is being held in the church, the socialists noisily and openly enter and disturb them and their worship." The socialists were described as "a wicked and ungodly people who openly break marriage vows and exchange wives."¹⁶ For the socialists, the church represented the oppressors, the "hired hands of capitalists," and preached the "degradation of life."¹⁷ In Finland the Finnish Lutheran Church at that time held considerable secular as well as spiritual power and influence which

was continuously being challenged by the rising socialist movement. But in Thunder Bay before World War I, the struggle against the church seems to have been more symbolic than real. Although church membership lists are not extant, all evidence points to the likelihood that church-going Finns formed a minority of the Finnish population of pre-World War I Port Arthur and probably Fort William as well. Baptismal, marriage and burial figures,¹⁸ however, seem to indicate a continuing desire to turn to the church to perform traditional ceremonial rites even though many of these Finns were certainly not active members of the congregation.

For English-speaking society in Thunder Bay, however, the Finnish church was seen in a different light. It was in the church that the seeds of future Canadian citizens of merit were to be found.¹⁹ For example, Mayor Oliver of Port Arthur, in his speech to the National Church Convention in 1914 said that "he had found Finnish settlers of the Lutheran faith to be most desirable citizens .... and they could do much to help the civic authorities and English-speaking churches in the work of Canadianizing their people and teaching them our laws, etc."²⁰

Thus in the pre-World War I era, the Finnish immigrant church seems to have been more significant for its ideological stance than for its capacity for action. While the church grew slowly and fostered internal convictions which would be transmitted to future generations, it was the socialists who ran in elections, built public halls, published newspapers, and generally captured the limelight.

Temperance Societies

The first Finnish non-religious organizations to be formed in Thunder Bay were the temperance societies. Temperance as a

cause had taken root in Finland during the last half of the nineteenth century,²¹ and many immigrants to Canada shared its ideals, namely the encouragement of an active, moral life uncontaminated by alcohol. In Port Arthur the "Uusi Yrityks Raittiusseura" or "New Attempt Temperance Society" was formed on February 23, 1902²² and in Fort William, the "Pohjan-kukka" or "Northern Flower" had its beginnings about the same time.²³ For a few years the Port Arthur organization was very active. Dances, socials, plays, concerts and debates were sponsored and a mutual aid society formed. Membership rose rapidly. Activities were largely confined, however, to the Finnish community. In fact an invitation to join the Royal Templars Temperance Society was turned down.²⁴

From about 1905 it appears that the centre of Finnish activity in Port Arthur began to shift its focus from temperance to workingmen's organizations, and before World War I the former was totally submerged by the latter. The first meeting to discuss the possibility of a socialist organization was held at the end of February, 1903.²⁵ A few months later saw the founding of such an organization known as Imatra 7/9, a branch of a Brooklyn-based Finnish-American workingmen's association. Interestingly, at least four of the founding members of this organization were also members of the temperance society.²⁶ Early efforts at formal cooperation between the temperance society and Imatra 7/9 made little progress. The cause which drew them together was a common concern to reduce, if not remove, the evils of alcohol. Socialist objectives, no less than temperance ones, could not be attained if the rank-and-file imbibed in the excesses of strong drink. Discussions concerning the erection of a common building, however, proved fruitless. In 1905 membership in the temperance

society was double that in Imatra ~~7/~~ 9.²⁷ Then, from 1906 to 1909, a significant shift of members occurred from the temperance to the workingmen's society. By April, 1909 the minutes of Imatra ~~7/~~ 9 record that the temperance society had proposed joining its ranks. The temperance society offered to give up its assets in return for a share in the new hall, the proposed Finnish Labour Temple which was actually built the following year.²⁸ In 1909 Fort William's temperance society also merged with the Fort William Workingmen's Association. With these two developments the temperance societies seem to have lost most of their influence and finally to have disappeared.²⁹

Workingmen's Associations

There seems little doubt that before World War I the socialists were the dominant force in the Port Arthur Finnish community. The size and general activity of the socialist organizations and their high visibility among both the Finnish and the "*kielinen*" (non-Finnish speaking) populations lend support to this contention. Although relations with English-speaking labour organizations were usually cordial, Finnish socialists preferred to maintain their own ethnically based associations, namely Imatra ~~7/~~ 9 and its successor the Finnish Socialist Organization in Port Arthur. Formed in 1903 Imatra ~~7/~~ 9 sought and obtained membership in the so-called Imatra League formed in Brooklyn, New York in 1890.³⁰ Later, in 1907, the Port Arthur branch fell out with headquarters and sensing the need for a national link in Canada joined the marxist Socialist Party of Canada (S.P.C.) The next year the Fort William Finnish Socialist local followed suit. Thunder Bay socialists were also prominent in forming a national organization of Finnish Canadian socialists. This allowed for the provision of a united Finnish voice within the S.P.C. By 1908 fourteen

Finnish socialist locals sent delegates to participate in Finnish caucuses at the general S.P.C. meetings.³¹ It was apparent that if Finnish socialists were to play an effective revolutionary role, they must participate in mainstream socialist activity.

Formerly the Thunder Bay socialists had lent financial support to *Työmies*, the Finnish socialist paper published since 1903 in nearby Superior, Wisconsin. In 1907, however, they began publishing their own newspaper *Työkansa* (The Working People) and a satirical weekly *Vähäleuka* (The Babblers). Originally published twice a week and eventually in 1912 becoming a daily before bankruptcy closed its presses in 1915, *Työkansa* became a focal point for the Finnish socialist movement in Canada.³² Only S.P.C. party members could be on the management of the paper.

By the end of 1907 the Finnish socialists felt strong enough to contest the Port Arthur municipal elections. Their efforts, however, proved futile as not one of their candidates was elected. The two-year period following was a time of difficulty and confusion for the Finnish-Canadian socialists. In 1910 they were evicted from the Socialist Party of Canada. One interpretation suggests the origins of the split lay in the English-speaking members' resentment of immigrant workers who, they feared, were taking jobs which properly belonged to "Canadians."³³ Another account suggests that the split occurred between those favouring solely political, parliamentary action and those favouring emphasis on economic improvements through non-parliamentary means.³⁴

In 1911 the societies, both Finnish and non-Finnish, which had been evicted from the Socialist Party of Canada decided to organize themselves anew. A conference in Winnipeg formalized a new consti-

tution and launched a party under the name of the Social Democratic Party of Canada. Once again the Finnish delegates met in a separate caucus, and subsequently decided to form a Finnish-Canadian socialist organization of their own with headquarters in Toronto. This organization became known as the Finnish Socialist Organization of Canada (Canadian Suomalainen Sosialistijärjestö). In March, 1914, the F.S.O. held its first convention in Port Arthur. By this time it had sixty-four member groups comprising 3,062 members.³⁵

The period immediately before the First World War seems to have been the heyday for socialism among the Finns of Thunder Bay. Then in 1915 the membership of the Finnish Socialist Organization dropped from 3,062 to 1,867³⁶ and the *Työkansa*, by then publishing daily, was forced to close down. A period of ideological confusion followed. The Finnish Socialist Federation of the Social Democratic Party of Canada was declared illegal by order-in-Council on September 25, 1918. When Finnish socialism reappeared as a force in the 1920s, it was to be in a vastly different form. Some Finns joined the syndicalists represented in Canada and the United States by the Industrial Workers of the World (IWW) and in Canada for a brief period by the One Big Union (OBU).³⁷ This faction advocated "direct action" through industry-wide and general strikes and through assuming control of factories. The other and larger faction, represented in Canada after 1922 by the Communist Party, insisted on a programme of political action directed against capitalism. The Finns who supported the latter position joined the Finnish Organization of Canada which was incorporated in 1923. Both factions were particularly active in organizing Finnish-Canadian lumber workers in northwestern Ontario.³⁸ Finns, together

with Ukrainians, became the backbone of the rank-and-file of the Communist Party of Canada.³⁹

Perception of Finns by Host Society

When Finnish immigrants settled in Canada before World War I, their reception by the predominantly Anglo-Celtic host society was affected by currently held views about immigrants. By some, all immigrants were perceived as "hordes," and the source of most crime, pauperism, and illiteracy in Canada. Generally, the Anglo-Celtic host society assumed that its civilization was superior to any other and that its stock was superior in biological, racial, social, religious and political terms.⁴⁰ This conviction which grew from a mixture of Social Darwinism, the Protestant ethic, the Aryan myth, Anglo-Saxon racism and pride in the British Empire led the host society to judge immigrants according to their presumed assimilability. On this scale of perception, the British, Americans, Scandinavians, Germans and French were the most desirable immigrants. The Slavs and southern Europeans were less so but, nevertheless, capable ultimately of entering the Canadian way of life. Finally, Arabs, Orientals, and Negroes were seen as incapable of assimilation and hence ideally to be barred from entering Canada.⁴¹ The highest class of immigrant was thus from Northern Europe, from countries of Teutonic race, Protestant religion, and "popular" government.⁴² The less desirable immigrants were admitted for economic reasons; there was never any premise that they had much to contribute culturally or intellectually to the life of Canada.

According to this scale of values, the Finns were accepted as members of the Northern European community. Although not of Teutonic race, they were, according to one assessment of 1909, quite

desirable because of their proximity to Scandinavia and their love of freedom.

.... long residence near the Scandinavian people has influenced them greatly. Many of those from the coast — the district from which most of our immigrants come — can hardly be distinguished from the Swedes. The attempted "Russification of Finland" has met with great opposition from this intelligent, sturdy people. Many of them prefer to leave their homes rather than sacrifice their independence. ⁴³

In Thunder Bay the attitudes of the host society towards the Finns seem to have ranged from indifference to mild tolerance. At least as far as these attitudes were publicly revealed in the press, there was little overt hostility. The first mention of Finns in the English language press occurred in 1907 when the Finnish socialists decided to run a slate of candidates in the municipal election.⁴⁴ After this time, the Finns were mentioned more frequently usually in association with sports or politics. The newspapers did not approve of the Finnish socialists, but this was due to the latter's political ideology rather than to their ethnicity. In an editorial entitled "The Finnish Socialists," the *Daily News* made it clear that the Finns in general were accepted as potentially good citizens while the socialist Finns, although not posing an immediate threat, were perceived as less desirable than their so-called non-political countrymen.⁴⁵ Another article in the *Daily News* mentioned the hard work of the Finns, the attractiveness of the Labour Temple, the eagerness of the Finns to learn English, and the fact that most Finns were by no means socialists. There were also liberal references to the "tyranny of Russia" and the people "sent from Finland to suffer and die in the deserts of Siberia, or in a cell in a Russian prison." An editorial in the same issue entitled 'For our Finnish Friends' seconded the sentiments of the

article but expressed the "poor little Finland" theme more eloquently:

We fancy that a demonstration in Port Arthur of contempt for and protest against Russian atrocities, could not be better manifested than by consenting to extend to the Finnish residents of the city the small concession for which they ask (tax exemption for the Labour Temple).⁴⁶

Finns at Work

A social survey of Port Arthur and Fort William commissioned by the Methodist and Presbyterian churches in 1913 referred to the Finns as "the aristocracy" of the non-English-speaking immigrant labour population.⁴⁷ In this capacity they stood among the ranks of the "ever-increasing horde of unskilled workers" who had entered the Canadian Lakehead since the turn of the century.⁴⁸ Nevertheless, as the aristocracy, the Finns were said to provide "the link connecting the immigrant with the Artisan class," composed mainly of English-speaking skilled labourers. The first class above the artisans and unskilled workers consisted of the wealthy early settlers "who have grown up with the City," and the business and professional men.⁴⁹

A recent study of occupations of male Finns in Port Arthur in 1911 corroborates the social survey's classification of Finns, in the main, in the third class.⁵⁰ Almost 70 % of male Finns in the study were general labourers. Less than 10 % were skilled workers (see Table 2). In Fort William the percentage of male Finns who were general labourers was even higher exceeding 83 %. Of the working women in Port Arthur (estimated to be 16.4 % of the total Finnish female population in 1911), the majority (40.3 %) were hotel staff. Usually unmarried, these women lived in their place of work, serving as cooks, chambermaids, waitresses and maids. Clerks

TABLE II

A. Occupations of male Finns in Port Arthur, 1911:

General labourers	253	69.1 %
Skilled labourers *	34	9.3 %
Business proprietors	15	4.1 %
Tyokansa employees	11	3.0 %
Clerks	9	2.5 %
Managers, secretaries	5	1.4 %
Others	2	5 %
Unknown	37	10.1 %

	366	

B. Occupations of male Finns in Fort William, 1911

General labourers	180	83.4 %
Others	7	3.2 %
Unknown	29	13.4 %

	216	

C. Occupations of female Finns in Port Arthur, 1911

Hotel staff	29	40.3 %
Clerks	10	13.9 %
Domestics	9	12.5 %
Others **	8	11.1 %
Unknown	16	22.2 %

	72	

D. Occupations of female Finns in Fort William, 1911

Hotel staff	11
Unknown	1

	12

* Skilled labour was defined in the Kouhi study to include artisans (carpenters, stonecutters, tin smiths, blacksmiths, electricians, watchmakers, stonemasons, plasterers), those in service trades (tailors, barbers, butchers), as well as a miner, a fisherman and four farmers.

** This figure includes 3 bookkeepers, 2 laundresses, a nurse, a bath attendant, and a dressmaker.

Table borrowed from Christine Kouhi, "Labour and Finnish Immigration to Thunder Bay, 1876-1914," *Lakehead University Review*, Vol. IX, No. 1 (Spring, 1976), pp. 25-6.

and domestics comprised another 25 % of the female labour force, and with a single exception they worked for non-Finns. Thus, a general picture of the Port Arthur Finnish labour force emerges: the males were primarily general labourers and the females, servants. However, at the same time a business community was coming into being and some Finns were being employed at skilled labour.

This working environment had a dual effect on the immigrant Finns. In one sense it was restrictive in that the majority of Finns were confined to general labour jobs. This occurred partly because many of the Finns were unskilled, partly because of language difficulties, but also because the immigrants were perceived by native-born Canadians to in some sense "belong" to the labouring class. In another sense, the effect of the indifferent, if not hostile, milieu into which the Finns immigrated was positive. They were forced to rely on their fellow compatriots for material aid and companionship, and as a result formed organizations of various kinds - churches, temperance societies and workingmen's associations. Before World War I at least, all of these groups led an extremely active existence, attending to the material, social and intellectual welfare of their members.

It appears too, that the Finns preferred to order their lives within the context of their own ethnic community as much as possible. The reluctance of both the temperance and workingmen's societies to enter any formal relationship with sympathetic English-speaking or "*kielinen*" groups supports this thesis. The Finns who in most cases worked in an alien environment seem to have felt the need to balance this experience with others in which their familiar language, customs, and modes of thinking were preserved.

Conclusion

The pre-World War I period for the Finnish immigrants in Thunder Bay was one of establishment. They came to form a visible segment of the population of Port Arthur and Fort William (now Thunder Bay), and made a lasting impact on the rural areas west and north of the twin cities. Finnish rural life reached the peak of its vitality in the 1930s, fell into decline about 1940 and has not revived since. Among the reasons for rural depopulation, the following may be suggested. The war and war-related industries in the cities drew young people away. Secondly, land once adequate for subsistence-type farming could no longer support the demands made on it by a more sophisticated agricultural economy. Thus as the original settlers died off, no new ones came to replace them. Thirdly, second generation Finns, taught the values and language of the dominant English-speaking culture, no longer felt the need or desire for the security of a specifically Finnish ethnic community.

In Thunder Bay itself, the Finnish presence remained visible after the war and does so even today.⁵¹ The city still boasts a very active "Finn Town" dominated by the Finlandia Club Hall (the former Finnish Labour Temple), a much smaller "Red Finn Hall," several Finnish churches, and numerous Finnish business establishments concentrated on Bay Street in Port Arthur ward. The language is taught in local high schools and also at Lakehead University by an instructor supplied by the Ministry of Education in Finland. Formerly the largest concentration of Finns in Canada, Thunder Bay now takes second place to Toronto which, with Vancouver, has been the most popular destination for Finnish immigrants to Canada since World War II.

While elements of behavioural assimilation can be observed among the city's

Finnish Canadians, it is also true that they have nurtured their own language and traditions brought with them or by their ancestors from Finland. They have sought to maintain a specifically Finnish identity, one which separated them in the past and in many cases still separates them today from all other residents of the Thunder Bay cities.⁵² Failure in many cases to learn or to learn well the English language appears to be a major barrier mitigating against social interaction with the host

society. Thus a full knowledge of the new environment and a true notion of the new social reality are precluded. Human contacts are often confined to fellow Finns with whom easy communication is possible. Insufficient knowledge of English may well be a major reason for isolation from the mainstream of Thunder Bay society.⁵³ Other case studies may well show this social isolation to be equally true of other Finnish communities in Canada.

Footnotes

Special thanks are extended to a former student of mine, Ms. Christine Kouhi, who was responsible for translating most of the materials concerning the Thunder Bay Finns which originally appeared in Finnish.

¹ Dominion of Canada, *Sessional Papers, 1894*, Vol. XXXVII, No. 10, 7/13, p. 5.

² Reino Kero, *Migration from Finland to North America in the Years Between the United States Civil War and the First World War* (Turku: Turku University, 1974), p. 167.

³ Report to Department of Interior by Dr. H. Walton reporting from Scandinavia. *Sessional Papers, 1898*, Vol. XXXII, No. 10, 7/13, p. 67.

⁴ Tauri Aaltio, "A Survey of Emigration from Finland to the United States and Canada," in Ralph J. Jalkanen (ed.), *The Finns in North America: A Social Symposium*. (Hancock, Michigan: Suomi College, 1969), p. 68.

⁵ *The Canadian Family Tree* (Ottawa: Department of Secretary of State, 1967), p. 116.

⁶ *Ibid*

⁷ DBS, 1964, Table 6, p. 204; DBS, 1966, Table 6, p. 229; DBS, 1969; Table 5, p. 209; Statistics Canada, 1972, Table 4, p. 226.

⁸ A valuable beginning was made in 1975 by Project Bay Street, No. 2, a group of amateur historians funded by a summer grant from the Department of Secretary of State. Their findings together with many photographs were published

as *A Chronicle of Finnish Settlements in Rural Thunder Bay* (Thunder Bay : Finnish-Canadian Historical Society of Thunder Bay, 1975).

⁹ Statistics compiled by Canada, Department of Immigration for Project Bay Street, No. 1, 1974.

¹⁰ Statistics compiled by Emigration History Research Center, University of Turku, Turku, Finland: Canada: 853 Finns, Port Arthur, 194; Fort William, 68.

¹¹ Census of Canada, 1911: Number of Finns in Canada, 15,500: in Port Arthur and Fort William, 1643.

¹² *Ibid*. Total population of both cities, 27, 719.

¹³ Bryce M. Stewart, *Report of a Preliminary and General Social Survey of Port Arthur* (Methodist and Presbyterian Churches, 1913), pp. 3, 5; Stewart, *Report of a Preliminary and General Social Survey of Fort William* (Methodist and Presbyterian Churches, 1913), p. 22.

¹⁴ Preface to the Minute Books of Bethel Lutheran Church, Port Arthur.

¹⁵ For an excellent study of the dimensions of religio-ethnicity in the United States, see Timothy L. Smith, "Religious Denominations as Ethnic Communities: A Regional Case Study," *Church History*, Vol. XXXV, No. 2 (June, 1966). pp. 207-226.

¹⁶ *Port Arthur Daily News*, May 20, 1913.

¹⁷ *Työkansan Nuoli* (Port Arthur, 1909), p. 9. Copies of Port Arthur Finnish newspapers referred to in this paper may be found on microfilm in the Lakehead University Archives.

- 18 Minutes of the Port Arthur Finnish Lutheran Church (Bethel).
- 19 *Daily News*, May 20, 1913.
- 20 *Ibid.*, July 9, 1914.
- 21 Tellervo Kahara, "Temperance Society *Uusi Yritys*," *Project Bay Street, No. 1* (Thunder Bay, 1974), p. 1. See also Seppo Vartiainen, "Aatteiden Murrokset" in Pekka Suhonen et al., *Sata Suomalaisen Kulttuurin Vuotta* (Porvoo: WSOY, 1974), pp. 45-146.
- 22 Minute Books of the "Uusi Yritys Raittiusseura" (New Attempt Temperance Society), Feb. 23, 1902. Housed at Lakehead University Archives. (Hereafter referred to as U.Y.R. Minutes).
- 23 Nick Viita, "The Origins of the Canadian Finnish Labor Movement," *Industrialisti*, October 9 and 13, 1970. Translation by A. I. Tolvanen, p. 2 of this manuscript, Lakehead University Archives.
- 24 U.Y.R. Minutes, Feb. 23, 1904.
- 25 Minutes of the executive of the workingmen's society, Imatra 7/9 (Lakehead University Archives). Forty-three members are listed.
- 26 U.Y.R. Membership Book, 1905.
- 27 224 to 117 members. U.Y.R. Membership Book, 1905, Imatra minutes, "Vuosikertomus, 1905" (Annual Report).
- 28 Imatra 7/9 Minutes, Apr. 29, 1909.
- 29 It is interesting to note that in respect to Finns in the United States, Reino Kero places 1910 as a turning point in the decline of temperance societies and the ascendancy of the socialist labour movement. He also notes the same pattern of socialist "takeover" of temperance society halls. The procedure progressed from first joining the temperance societies to eventually using the halls for their own purposes once they were in the majority. Reino Kero, "Finnish Immigrant Culture in America," in Vilho Nuutemaa, et al. (eds.), *Old Friends - Strong Ties* (Turku: Institute for Migration, 1976), pp. 117-18; 124.
- 30 Imatra's purpose was to promote higher aspirations and mutual aid among Finnish-American workers. See Auvo Kostiainen, "Finnish-American Workmen's Association," in *Ibid.*, pp. 208-209.
- 31 Viita (Tolvanen trans.), p. 4.
- 32 For an analysis of the *Työkansa's* bankruptcy, see *Työkansa*, June 15, 1915. Its successor, *Vapaus* (Freedom), began publication in Sudbury in November, 1917, and merged in 1974 with the literary weekly *Liekki* to form *Vuokkosomat*, published weekly in Toronto. *Työkansa* was not the only publication of the Finnish Building Company which was located in the Labour Temple. They also published *Kevät-Aallo* (1911), *Murtava Voima* (1908), *Työkansan Nuoli* (1909-1910), and *Vakalutka* (1910-1915). Copies obtained from Helsinki University Library are available on microfilm at Lakehead University Archives.
- 33 J.W. Ahlqvist, "Järjestöme Toiminta Vuoteen 1920," *Canadian Suomalainen Järjestö 25 Vuotta* (Sudbury: Vapaus, 1936), p. 35. Ahlqvist had been instrumental in persuading the Canadian socialist Finns to join the Socialist Party of Canada.
- 34 Viita, p. 8.
- 35 Ahlqvist, p. 38.
- 36 *Ibid.*
- 37 For background to the IWW in Canada and the OBU, see A. Ross McCormack, "The Industrial Workers of the World in Western Canada: 1905-1914," *Historical Papers (C.H.A.), 1975*, pp. 167-190; David J. Bercuson, "Western Labour Radicalism and the One Big Union: Myths and Realities," in S.M. Trofimenkoff (ed.), *The Twenties in Western Canada* (Ottawa: National Museum of Man, 1972), pp. 32-49; Gerald Friesen, "Yours in Revolt: Regionalism, Socialism and the Western Canadian Labour Movement," *Labour/Le Travailleur*, Vol. 1 (1976), pp. 139-157. For an account of Finnish-Americans and the I.W.W., see Kostiainen, "Finnish-American Workmen's Associations," pp. 212-13; 218-19; Douglas Ollila, Jr., "From Socialism to Industrial Unionism (IWW): Social Factors in the Emergence of Left-Labor Radicalism among Finnish Workers on the Mesabi, 1911-19," in Michael Karni, Matti Kaups and Douglas Ollila (eds.), *The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives* (Turku: Institute for Migration, 1975), pp. 156-171.
- 38 A.T. Hill, "Historic Basis and Development of the Lumber Workers' Organization and Struggles in Ontario" (ca. 1952). Manuscript in posses-

sion of author. Hill has been a leading communist for over half a century. Now resident in Thunder Bay, he was imprisoned in Kingston Penitentiary in 1931 along with Tim Buck and six other Communist leaders. He was an active contributor to *Vapaus* and for many years ran the *Vapaus* Bookstore in Thunder Bay.

39 Ivan Avakumovic, *The Communist Party in Canada: A History* (Toronto: McClelland and Stewart, 1975), p. 24. In the United States, Finns made up 48.5 % of the membership of the Workers' Party of America (Communist) in 1922. Auvo Kostiaainen, "Amerikansuomalaisen Työväenliikkeen Tutkimuksesta," *Sirtolaisuus/Migration*, 1976, 1, p. 29.

40 Carl Berger, *The Sense of Power: Studies in the Ideas of Canadian Imperialism, 1867-1914* (Toronto: University of Toronto Press, 1970), pp. 117-188; Christine Bolt, *Victorian Attitudes to Race* (Toronto: University of Toronto Press, 1971), pp. 1-28; 206-223.

41 For an excellent summary of Canadian attitudes towards assimilation since the turn of the century, see Howard Palmer, "Reluctant Hosts: Anglo-Canadian Views of Multiculturalism in the Twentieth Century," in *Conference Report, Second Canadian Conference on Multiculturalism: Multiculturalism as State Policy* (Ottawa, 1976), pp. 81-118. The same author's "Mosaic versus Melting Pot: Immigration and Ethnicity in Canada and the United States," *International Journal*, Vol. XXXI, No. 3 (Summer, 1976), 488-528, is also most enlightening on comparisons between the United States and Canada with respect to immigration and assimilation.

42 Carl Berger, "The True North Strong and Free," in Peter Russell (ed.), *Nationalism in Canada* (Toronto, McGraw-Hill, 1966), pp. 3-26.

43 J.S. Woodsworth, *Strangers Within Our Gates* (orig. pub. 1909; reissued University of Toronto Press, 1972), p. 74.

44 *Daily News*, Dec. 20, 1907.

45 *Ibid.*, Aug. 24, 1908.

46 *Daily News*, June 11, 1910. The appeal to "Russian Tyranny" seems to have been a popular one when Finns made an appeal of any kind to the English. A request from the *Työkansa* for advertising from the Department of the Interior

begins "As you no doubt know how the tyranny of Russia now oppresses the small nation of Finland" (J. V. Kannasto, M. Hahl, and George McKela to Hon. Sydney Arthur Fisher, Feb. 6, 1911, Public Archives of Canada, Vol. 25, File 651). At the time of the founding in 1901 of the Finnish utopian socialist settlement of Sointula on the west coast of British Columbia, there was similar repeated reference in the local English press to the despotic nature of Russian rule which was leading the "Freedomloving" Finns to seek emigration "in order to escape the tyranny and oppression of the Russian government." See, for example, *Vancouver Province*, April 9, 1901; *Victoria Colonist*, April 11, 1901. For details on Sointula, see my "Matti Kurikka: Finnish Canadian Intellectual," *B.C. Studies*, No. 20 (winter, 1973-74), pp. 50-65.

47 Stewart, *Port Arthur Survey*, p. 5.

48 Stewart, *Fort William Survey*, p. 10.

49 Stewart, *Port Arthur Survey*, p. 5.

50 Christine Kouhi, "Labour and Finnish Immigration to Thunder Bay, 1876-1914," *Lakehead University Review*, Vol. IX, No. 1 (Spring, 1976), pp. 22-28.

51 M.J. Metsäranta, "Ethnic Residential Concentration and Succession in the former city of Port Arthur" (Unpublished B.A. thesis, Lakehead University, 1972).

52 Recent studies of the Finnish community in the Swedish city of Västerås point to the Gemeinschaft-like nature of that community with its informal activities such as weekly dances and Bingo See Elina Haavio-Mannila, "Consequences of Migration for Individuals and Families: A Study of Migrant and Nonmigrant Families in Helsinki and Västerås," in Altti Majava (ed.), *Migration Research in Scandinavia* (Migration Reports No. 4) (Helsinki: Ministry of Labour, 1973), pp. 103-116; Magdalena Jaakkola, "The Social Networks of Finnish Migrants: A Case Study in Västerås," in *Ibid.*, pp. 117-124.

53 For the establishment of immigrant social networks, see J. Clyde Mitchell (ed.), *Social Networks in Urban Situations* (Manchester: Manchester University Press, 1969).

SUOMALAISET THUNDER BAYSSA

Ensimmäiset suomalaiset saapuivat Kanadaan luultavasti Alaskan kautta pian sen jälkeen, kun Venäjä oli myynyt alueen Yhdysvalloille v. 1867. Ennen vuotta 1875 saapui suomalaisia Kanadan itaosiin Yhdysvaltain kautta. Laajamittaisempi siirtolaisuus ajoittuu kuitenkin vuosien 1880-1914 välille.

Väestölaskennan mukaan Kanadassa oli vuonna 1901 2500 suomalaista. Kymmenen vuoden kuluttua määrä oli kohonnut runsaaseen 15 000. Ensimmäinen maailmansota pysäytti siirtolaisuuden miltei kokonaan, mutta 1920-luvulla muutti Kanadaan noin 30 000 suomalaista siirtolaista. Siirtolaisvirrat tyrehtyivät uudelleen 1930-luvun laman ja toisen maailmansodan aikana. Seuraava huippukausi oli vasta vuoden 1946 jälkeen. Vuosien 1961 ja 1971 väestölaskennoissa Kanadassa oli lähes 60 000 suomalaissyntyistä henkilöä. 1960-luvun jälkeen vuosittain saapuvien siirtolaisten määrä on kuitenkin laskenut alle 1000:een. Tämän vuosisadan ensimmäisten vuosikymmenien aikana suomalainen siirtolaisuus keskittyi Ontarion Pohjois- ja Luoteisosiin. Port Arthur ja Fort William, jotka nykyään muodostavat Thunder Bayn kaupungin, edustavat vanhaa suomalaisasutusta. Thunder Bayn alueelle muuttaneiden suomalaisten määrästä ei ole tarkkoja tietoja vuotta 1900 edeltäneeltä ajalta, mutta vuoteen 1913 mennessä suomalaiset edustivat n. 10 % Port Arthurin asukkaista. Aluksi asutus jakaantui tasaisesti maaseudulle ja kaupunkeihin, mutta vuoden 1971 väestölaskenta osoittaa kaupunkilaistumisen lisääntyneen voimakkaasti. Toronton, Thunder Bayn, Vancouverin ja Sudburyn kaupungit ovat suomalaisasutuksen keskuksia

Oman yhdyskuntansa sisällä suomalaiset perustivat seurakuntia, raittiusseuroja ja työväenyhdistyksiä. Suomalais-luterilainen kirkko perustettiin Port Arthuriin vuonna 1896. Kirkolla oli suuri merkitys siirtolaisten elämässä, vaikka seurakunnat eivät toimineetkaan aktiivisesti ja kirkkoon kuuluvat olivat vähemmistönä. Thunder Bayssa ensimmäiset ei-uskonnolliset yhdistykset olivat raittiusseuroja. Port Arthuriin perustettiin "Uusi Yritys -Raittiusseura", joka toimi muutaman vuoden ajan aktiivisesti. Sen toimesta järjestettiin iltamia ja muita juhlia, esitettiin näytelmiä, pidettiin konsertteja ja keskustelutilaisuuksia sekä muodostettiin yhdistys keskinäisen avun antamista varten.

Vuodesta 1905 alkaen näyttää toiminnan paino-

piste siirtyneen raittiusseuroista työväenyhdistyksiin jopa siten, että myöhemmin raittiusseurat sulautuivat kokonaan niihin, kuten tapahtui Port Arthurissa ja Fort Williamissa.

Sosialistit olivat vaikuttavia tekijöitä Port Arthurissa ennen ensimmäistä maailmansotaa. Siirtolaiset pyrkivät yleensä säilyttämään omat kansalliset yhteenliittymänsä vaikka suomalaisten perustamilla työväenyhdistyksillä oli suhteita vastaavien englanninkielisten yhdistysten kanssa. Myöhemmin Port Arthurin samoin kuin Fort Williamin sosialistit liittyivät kuitenkin Kanadan marksilais-sosialistiseen puolueeseen.

Vuonna 1907 Thunder Bayn sosialistit alkoivat julkaista omaa sanomalehtea Työkansa ja satii-rista virkkolehtea Wäkäleuka. Tätä ennen sosialistit antoivat taloudellista tukea Työmies-nimiselle sanomalehdelle, jota julkaistiin Wisconsinissa.

Kanadansuomalaiset sosialistit erotettiin vuonna 1910 Kanadan sosialistisesta puolueesta, mutta jonkin aikaa kestäneen hajaannuksen jälkeen suomalaiset perustivat oman Kanadan Suomalaisen Sosialistijärjestönsä (v. 1914), jonka ensimmäinen kokous pidettiin Port Arthurissa. Järjestöön kuului tuolloin 64 yhdistystä ja yhteensä 3062 jäsentä. Vuodesta 1915 alkaen vallitsi jälleen ideologinen epätietoisuus. Työkansa lakkasi ilmestymästä ja Kanadan demokraattiseen puolueeseen liittynyt The Finnish Socialist Federation julistettiin laittomaksi. Sosialismi ilmeni aikaisemmasta poikkeavassa muodossa 1920-luvulla. Osa suomalaisista liittyi Kanadan syndikalisteihin, jotka kannattivat "suoraa toimintaa". Suurin osa liittyi kuitenkin Kanadan kommunistiseen puolueeseen, joka kannatti poliittisentoiminnan suuntaamista kapitalismia vastaan. Suomalaiset yhdessä ukrainalaisten kanssa muodostivat Kanadan kommunistisen puolueen ydinjoukon. Suhtautuminen suomalaisiin siirtolaisiin vaihteli Thunder Bayssa välinpitämättömyydestä suvaitsevaisuuteen. Isäntämaassa ennen ensimmäistä maailmansotaa vallalla olleen käsityksen mukaan englantilaiset, amerikkalaiset, saksalaiset, ranskalaiset ja Skandinavian maista tulleet siirtolaiset olivat hyväksyttävämpiä ja sopeutuivat helpommin kanadalaiseen elämäntapaan. Suomalaiset laskettiin pohjoiseurooppalaisiksi. The Daily Newsissa ilmestyneen artikkelin mukaan suomalaiset olivat varsin toivottuja siirtolaisia. Ei-poliittiset suomalaiset olivat kuitenkin toivotumpia kuin sosialistit.

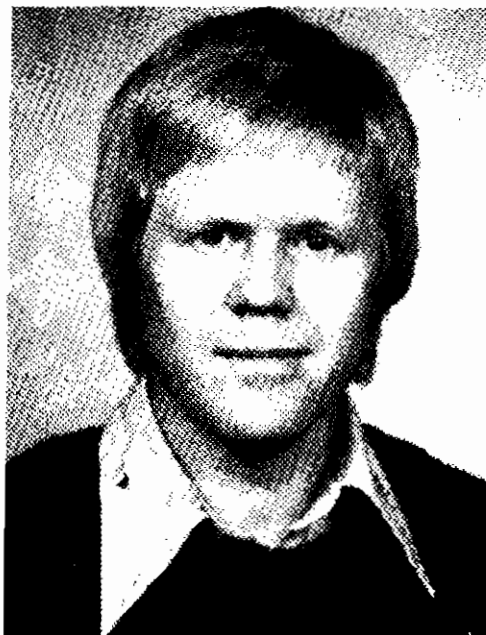
Ontarion pohjois- ja luoteisosiin muuttaneet suomalaiset tulivat alunperin toihin rautateille, käivoksiin ja metsätöihin tai ryhtyivät maanviljelijöiksi. Kaupunkilaisväestön osuus on kuitenkin 1940-luvulta lähtien kasvanut voimakkaasti.

Äskettäin tehty tutkimus (ks. nootti 50) osoittaa, että Port Arthurissa olevista suomalaisista miehistä 70 % oli ammattitaidottomia työntekijöitä vuonna 1911. Naispuoliset siirtolaiset toimivat suurimmaksi osaksi palveluammateissa. Mainittuna vuonna 40 % työssä käyvistä naisista työskenteli hotelleissa ja 25 % oli muissa palvelutehtävissä.

Vähemmän kuin 10 % oli ammattitaitoisia työntekijöitä.

Ammattitaidon puuttuminen ja kielelliset esteet selittävät osittain sen, että suurin osa suomalaisista siirtolaisista kuului työväestöön. Toisaalta ympäristön välinpitämätön suhtautuminen ja vaikeudet sulautua muuhun yhteisöön vaikuttivat positiivisesti siinä mielessä, että omaa kansallisuutta olevien siirtolaisten keskinäinen vuorovaikutus oli tiiviimpää. Siten suomalaiset säilyttivät oman kielensä ja perinteensä sekä suomalaisen identiteettinsä.

Siirtolaisinfor- maatio ja kansainvälisen muuttoliikkeen säättely

Kansainvälistyneen kapitalismin työvoimaliikkeillä on teollistumisen aikakautena ollut yhteinen perussyö: tuotantovoimien kehitystason sanelema, halpojen työvoimareservien tarve. Tältä osin toisen maailmansodan jälkeinen, Länsi-Euroopan alueella tapahtunut tai sinne muualta suuntautunut muuttoliike ei ole poikennut edeltäjistään. Itse muuttoliikkeen muodot ja niitä säätelmään luotu koneisto, siirtolaispolitiikka, ovat kuitenkin omaksuneet ratkaisevasti uusia piirteitä. Nykyaikaisen kapitalistisen valtion keskitetyt suunnittelujärjestelmät on paljolti kehitetty vasta toisen maailmansodan jälkeen. Juuri tänä aikana esim. työvoimapolitiittinen suunnittelu on muodostunut tärkeäksi osaksi taloudellista kokonaissuunnittelua (ks. Hughes ja Smith). Tämän kehityksen tuloksena kansainväliset muuttoliikkeet ovat entistä vähemmän ihmisjoukkojen spontaania ryöpsähtelyä yli rajojen ja yhä enemmän suunnitelmallisesti hoidettua tuotantovoimien käytön ohjailua.

Tässä kirjoituksessa tarkastellaan siirtolaisinformaation käyttöä siirtolaispolitiikan välineenä. Tämänkin siirtolaispolitiikan osa-

alueen kehityspiirteet heijastelevat edellä mainittua yleistä siirtolaisuuden ja sen säätelymenetelmien muutosta. Siirtolaispolitiikka sen enempiä kuin siirtolaisinformaatiokaan eivät ilmiöinä ole toisen maailmansodan jälkeisen ajan tuotetta. Jo esim. Amerikan siirtolaisten keskuudessa syntyi voimakas äidinkielen lehdistö, jonka mahdollisuudet siirtolaisten ajatusten ohjailuun hyvinkin tajuttiin. Tämä ilmenee havainnollisesti erään vuosisadan alun amerikkalaisen päätöksentekijän puheenvuorosta, missä hän kehottaa amerikkalaisia yrityksiä harjoittamaan isänmaallista mainontaa siirtolaislehdissä. Tätä kautta amerikkalaisen yhteiskunnan ihanteet, instituutiot, laki ja järjestys voitaisiin tehdä tutuiksi myös siirtolaisille. (Park, 450) Tuolloin tällaisten ajatusten toteuttaminen oli kuitenkin lähes kokonaan yksityisten henkilöiden tai järjestöjen harteilla.

Tänä päivänä siirtolaisinformaation käyttö siirtolaisten integrointiin on usein keskitetysti suunniteltua ja käyttää hyväksi lukuisia tiedotuskanavia. Esimerkiksi kehityksen suunnasta kelpaa hyvin Ruotsissa toteutettu uudistus äänioikeuden antamisesta siir-

tolaisille kunnallis- ja maakäräjävaaleissa. Jo uudistuksen suunnitteluvaiheessa asiaa pohtinut komitea kiinnitti laajaa huomiota vaaleja koskevan informaation jakamiseen siirtolaisille. Esityksessä kiinnitettiin huomiota paitsi julkisten tiedotusvälineiden merkitykseen myös valtion omaan informaatiotoimintaan sekä kansalaisjärjestöjen ja puolueiden merkitykseen tarvittavan vaalitietouden jakajina. (SOU 1975:15, 118-128)

Siirtolaisinformaation käsite

Siirtolaisinformaation erottamiseksi muista yhteiskunnan informaatiovirroista tulee ensimmäiseksi määrittellä sen ala. Tässä kirjoituksessa siirtolaisinformaation alanmäärittelyn lähtökohtana on se perusolettamus, että siirtolaisinformaatio tavalla tai toisella liittyy kansainvälisen muuttoliikkeen säätelyjärjestelmään. Olennaisilta osiltaan kansainvälinen muuttoliike on ihmisten, joko yksilöiden tai sosiaalisten organisaatioiden, toimintaa. Näin ollen myös siirtolaisinformaation täytyy olennaisilta osiltaan liittyä ihmisten toimintaan kansainvälisen muuttoliikkeen tekijöinä: työvoiman ostajina ja myyjinä, työvoimapolitiikan toteuttajina, suunnittelijoina ja päätöksentekijöinä, yksityisinä tai julkisina mielipiteenmuodostajina. Siirtolaisinformaation ala on siis viime kädessä sama kuin kansainvälisten muuttoliikkeiden vaikutusalue kuitenkin sillä rajoituksella, että siirtolaisinformaation välitön vaikutuskohde on aina ihmisten tajunta eikä esim. materiaaliset elinolosuhteet.

Siirtolaisinformaation ala voidaankin nyt kohteen mukaan määrittellä seuraavasti:

Siirtolaisinformaation kohteena ovat paitsi itse siirtolaiset myös työvoimaa luovuttavien maiden ja työvoimaa vastaanottavien maiden paikallinen väestö.

Edellä suoritettua kohdemäärittelyä voidaan perustella toteamalla, että kansainvälinen muuttoliike ei vaikuta ainoastaan itse muuttajien, siirtolaisten, elämään vaan myös työvoimaa luovuttavien maiden väestön olosuhteisiin että siirtolaisia vastaanottavien maiden kansalaisten elinehtoihin. Länsi-Euroopassa kansainvälinen muuttoliike on ratkaisevasti edistännyt alueen maiden taloudellista kasvua; Länsi-Euroopan teollisuuskeskusten laitamilla väestökato on sen sijaan johtanut yhteiskunnallisen kehityksen hidastumiseen ja vallinneen sosiaalisen eriarvoisuuden kärjistymiseen (Nikolinakos 1973). Todellisuudessa kansainvälisen muuttoliikkeen vaikutukset eivät suinkaan rajoitu muuttoliikkeen lähtö- ja kohdealueiden välisiin suhteisiin, vaan osa vaikutuksista ilmenee myös näiden alueiden suhteissa kolmansiin osapuoliin sekä lopulta koko kansainvälisen politiikan ja talouden järjestelmässä. Näiden vaikutussuhteiden huomioon ottaminen on kuitenkin tässä yhteydessä katsottu mahdottomaksi.

Pelkkä kohdemäärittely ei ole riittävä erottelemaan siirtolaisinformaatiota muista yhteiskunnan informaatiovirroista. Siksi on lisäksi sovellettava *sisällöllistä määrittelyä*, mikä rajaa siirtolaisinformaation aluetta edelleen seuraavasti:

Siirtolaisinformaatiota on kaikki siirtolaisille vastaanottajamaissa kohdistettu informaatio. Työvoimaa luovuttavien ja vastaanottavien maiden paikalliselle väestölle kohdistettuna siirtolaisinformaatiolla tarkoitetaan vain sitä informaatiota, mikä käsittelee siirtolaisuutta ilmiönä.

Työvoimaa luovuttavien ja vastaanottavien maiden paikallisen väestön osalta siirtolaisinformaatio on edellä rajattu vain siirtolaisuutta yhteiskunnallisena ilmiönä koskevaksi mielipiteen- ja tajunnanmuodostukseksi. Siirtolaisille kohdistettuna siirtolaisinformaation käsitteelle ei sen sijaan ole

asetettu vastaava sisällöllistä rajoitusta. Jo pintapuolinenkin tutustuminen informaation käyttöön siirtolaispolitiikan välineenä osoittaa tällaisen ratkaisun perustelluksi: Siirtolaisten sopeutumista uusiin olosuhteisiin ei suinkaan edistetä pelkästään heidän erityisolosuhteitaan koskevalla tiedonvälityksellä, vaan tätä tavoitetta palvelevat yhtä lailla tiedot vastaanottajamaan yleisestä yhteiskunnallisesta tilanteesta kuin myös tiedot alkuperäisen kotimaan tapahtumista. Viimeksi mainitut kaksi informaatiotoiminnan muotoa kuuluvat myös siihen siirtolaisinformaation määrittelyyn, mikä on tulkittavissa Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen päätöksiäkirjasta vuodelta 1975 (Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi, 54).

On tärkeää huomata, ettei edellä esitetyssä siirtolaisinformaation määrittelyssä ole rajattu sitä, ketkä ovat siirtolaisinformaation välittäjiä. Siirtolaisinformaation kohdemäärittelyä ei tule ymmärtää siten, että siirtolaiset tai vastaanottajamaiden ja lähetäjämaitten paikallinen väestö olisivat vain informaation passiivisia vastaanottajia. Siirtolaisinformaatio kuten kommunikaatio yleensäkin sisältää aina myös takaisinkytkentöjä. Siirtolaisinformaation sovellettuna tämä merkitsee, että kansainvälisen muuttoliikkeen eri osapuolet, työvoiman ostajat ja myyjät, viranomaiset, poliitikot jne. ovat jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa keskenään. On kuitenkin perusteltuja syitä olettaa, että erityisesti siirtolaisinformaatio sisältää monia voittopuolisesti yksisuuntaisia informaatorakenteita. Niinpä tietoa todennäköisimmin kulkee huomattavasti enemmän työvoiman ostajilta sen myyjille kuin päinvastoin; vastaavalla tavalla siirtolaisviranomaisten ja siirtolaisten suhde lienee suhteellisen yhdensuuntainen.

Vaikka seuraavassa siirtolaisinformaatiota tarkastellaan ensisijassa joukkotiedotusvälineiden välittämänä informaationa, siirtolaisinformaation kanavat ovat todellisuudessa

paljon monimuotoisemmat. Joukkotiedotusvälineet on tässä valittu huomion kohteeksi siksi, että niiden toiminnasta siirtolaisinformaation välittäjinä on olemassa systemaattista tutkimustietoa. Tutkimukset osoittavat joukkotiedotusvälineet tärkeiksi siirtolaisinformaation kanaviksi, joskin joillakin muuttoliikkeen säätelyn erityisalueilla muiden tiedonvälittäjien asema voi olla joukkotiedotusvälineitä tärkeämpi. Niinpä Hietala osoittaa muuttolukkuutta ja informaatiota koskevassa tutkimuksessaan (1974, 34), että sukulaiset ja ystävät olivat joukkotiedotusvälineitäkin tärkeämpiä tietolähteitä maassamuuttoa pohjustavien tietojen hankkimisessa. Vastaavasti W.R. Böhning (1972, 64-70) näkee ulkomaille muuttaneet sukulaiset ja ystävät tärkeinä sanansaattajina maastamuuton laajentuessa väestökeskuksista syrjäseuduille.

Siirtolaisinformaatio ja siirtolaispoliittiset ideologiat

Seuraavassa tarkastellaan esimerkinomaisesti erästä siirtolaisinformaation osa-aluetta: siirtolaisille heidän äidinkielellään lähetettyjä radion ja television erityisohjelmia. Tämän kirjoittaja on tutkinut näiden lähetysten laajuutta, tavoitteita ja sisältöä yhdeksässä Länsi-Euroopan maassa (Hujanen 1976 a). Tarkastelun pohjana oleva siirtolaispoliittinen viitekehys perustuu tämän kirjoittajan lisensoitettuihin tutkimuksiin siirtolaisinformaatiosta (Hujanen 1976 b).

Jotta siirtolaisinformaation merkitys työvoiman muuttoliikkeiden säätelyssä voitaisiin ymmärtää, on tunnettava kokonaisuutena kansainvälisen muuttoliikkeen säätelyjärjestelmän luonne. Länsi-Euroopan sisällä tapahtunut tai sinne ulkopuolelta toisen maailmansodan jälkeisenä aikana suuntautunut muuttoliike voidaan sijoittaa kolmen käsitteen alle: 1. tilapäisyyden ideologia, 2. vapaiden työmarkkinoiden ideologia ja 3. kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia. Näiden käsitteiden tarkoi-

tuksena on kuvata toisen maailmansodan jälkeisen muuttoliikkeen luonnetta sekä ennen kaikkea muuttoliikkeen säätelyä varten luotua järjestelmää, siirtolaispolitiikkaa. Nämä ovat Länsi-Euroopan maissa vaikuttavat keskeiset *siirtolaispoliittiset ideologiat*.

Tilapäisyyden ideologia on vahvimmin vaikuttanut niissä Länsi-Euroopan maissa, joihin suuntautunut muuttoliike on perustunut ensisijassa Välimeren alueen maiden kanssa solmittuihin työvoimasopimuksiin. Tässä työvoimakaupassa sekä työvoimaa luovuttaneet että vastaanottaneet maat ovat pitäneet lähtökohtana muuttoliikkeen tilapäisyyttä. Suuria siirtolaisvirtoja vastaanottaneista maista Saksan Liittotasavalta ja Sveitsi kuuluvat selvimmin tähän ryhmään. Vapaiden työmarkkinoiden ideologia sen sijaan on vaikuttanut EEC-maiden muodostamalla yhteisellä työmarkkina-alueella jäsenmaiden väliseen muuttoliikkeeseen. Vastaavalla tavalla vapaiden työmarkkinoiden ideologia on säädellyt pohjoismaisten työmarkkinoiden sisäistä muuttoliikettä. Kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia puolestaan kuvaa osuvimmin Englantiin sen entisistä siirtomaista suuntautunutta muuttoliikettä, joskin samoja piirteitä voi löytää esim. Ranskan entisten siirtomaidensa kanssa solmimista työvoimasopimuksista.

Siirtolaispoliittinen ideologia määrittelee siirtolaisen oikeudet vastaanottajayhteiskunnan jäsenenä. Tilapäisyyden ideologian vaikuttaessa voimakkaimmillaan siirtolaisen ainoa oikeus oli tehdä työtä hänelle määrätystä työpaikasta 2-3 vuoden ajan. Sen jälkeen hänen oletettiin palaavan kotimaahansa, tukku ulkomaista valuuttaa ja annos teollisesta työstä saatua kokemusta rikkaampana. Vapaiden työmarkkinoiden luominen sen sijaan on tähdännyt paljon laajempiin tavoitteisiin: Alusta pitäen jäsenmaista tulevat työntekijät on pyritty tekemään työpaikalla tasa-arvoisiksi paikallisten työläis-

ten kanssa. Myös työntekijöiden laajalaista osallistumista yhteiskuntaan yli työn tuomien velvollisuuksien on pidetty suotavana. Vapaiden työmarkkinoiden ideologiaa pitemmälle siirtolaisten oikeuksien määrittelyssä on kuitenkin mennyt kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia, joka Englannissa turvaa siirtolaisille mm. äänioikeuden sekä paikallisissa että valtiollisissa vaaleissa. Muista huomattavia siirtolaisvirtoja vastaanottaneista maista Ruotsi on ainoa, joka on turvannut siirtolaisille äänioikeuden, tosin vain paikallis- ja aluetason vaaleissa.

Voidaan olettaa, että tilapäisyyden ideologian osana siirtolaisinformaatio saa huomattavasti rajoitetumpia tehtäviä kuin kahdessa muussa siirtolaisuuden säätelyvaihtoehdossa. Suosiessaan siirtolaisten yhteiskunnallista osallistumista vapaiden työmarkkinoiden ideologia sekä kolonialistiseen traditioon perustuva muuttoliikeideologia edellyttävät monipuolista tiedonvälitystä erityisesti vastaanottajamaan olosuhteista. Kielipoliittisena ratkaisuna nämä ideologiat ovat edellyttäneet vastaanottajamaan kielen pikaista opettamista maahan muuttaneille siirtolaisille. Englanti on paljolti vapautunut tästä "harmista" siksi, että huomattavin osa sinne muuttaneista siirtolaisista puhuu äidinkielenään englantia. Ruotsi sen sijaan on luonut laajan koulutusjärjestelmän siirtolaisten kielenopetusta varten. Muualla Länsi-Euroopassa tilapäisyyden ideologian kielipoliitiikka on ollut niin vallitseva, ettei esim. EEC-jäsenmaiden kansalaisia varten ole luotu kattavia kielenopetusjärjestelmiä, vaikka se olisikin looginen seuraus vapaiden työmarkkinoiden ideologian soveltamisesta. Saksan Liittotasavallassa ja Ranskassa, joissa molemmissa asuu miljoonia ulkomaalaisia, kielikurssien vuosittainen osanottajamäärä on vain 50 000-60 000, mikä on erittäin pieni luku verrattuna siirtolaisten kokonaismäärään (Chaib ja Widgren, 13-14). Toisin kuin muut Länsi-

Euroopan maat tilapäisyyden ideologiaa soveltaneet maat ovat suosineet siirtolaisten äidinkielen säilyttämistä. Tosin tälle vuosikymmenelle tultaessa myös esim. Ruotsissa on alettu korostaa siirtolaisten oman kulttuuritaustan ja äidinkielen säilyttämisen tärkeyttä. Nämä kehityspiirteet näkyvät selvästi tässä huomion kohteena olevalla siirtolaisinformaation alueella, siirtolaisille suunnatuissa radion ja television äidinkielisissä lähetyksissä. Keski-Euroopan maissa, Belgiassa, Hollannissa ja Saksan Liittotasavallassa on jo 1960-luvun puolivälissä tarjottu lukuisille siirtolaisryhmille erityisohjelmia heidän äidinkielellään. Belgiassa lähetyksien määrä oli jo tuolloin 11, Hollannissa 6 ja Saksan Liittotasavallassa 4. Ruotsissa lähetettiin tuossa vaiheessa ainoastaan suomenkielisiä siirtolaisohjelmia; muiden siirtolaisryhmien erityisohjelmat aloitettiin vasta 1974 mutta vielä silloinkin ruotsinkielisen ohjelmakokonaisuuden osana. Englannissa yli 200 000 hengen suuruinen siirtolaisryhmä, italialaiset, on edelleen vailla äidinkielistä ohjelmatarjontaa.

Äidinkielisten radio- ja televisio-ohjelmien vertailu osoittaa siis selvästi, että tilapäisyyden ideologian maat ovat jo varhain käyttäneet hyväksi äidinkielistä siirtolaisinformaatiota siirtolaispolitiikan välineenä. Sikäli kuin äidinkielisiä ohjelmia muissa maissa on tarjottu, niitä on laaja-alaisesti käytetty vasta 1970-luvulla, jolloin aikaisemmin siirtolaisten assimilointiin tähdänneet maat ovat siirtyneet kulttuuripluralismin suuntaan. Vastaavaan linjanvetoon voidaan päätyä vertailemalla toisiinsa äidinkielisten radio- ja tv-ohjelmien sisältöä Länsi-Euroopan maissa. Vuoden 1975 syksyllä Saksan Liittotasavalta, Ruotsi ja Sveitsi kattoivat kolme neljänestä kaikista Länsi-Euroopan maissa lähetetyistä erityisistä siirtolaisohjelmista. Seuraavassa on vertailtu radio-ohjelmiston sisältöä näissä kolmessa tärkeimmässä ohjelmassa välittävissä maissa.

Ensinnäkin voidaan todeta, että Saksan Liittotasavallan ja Sveitsin radioiden siirtolaisohjelmissa musiikin osuus on suurempi kuin Ruotsin radiossa. Siirtolaisohjelmissa soitettu musiikki on enimmäkseen iskelmiä ja kansanmusiikkia siirtolaisten alkuperäisestä kotimaasta, ja sen soittaminen merkitsee näin yhteyttä kotimaan kulttuuriin. Yhteyden välittäminen nimenomaan siirtolaisten kotimaahan korostuu Saksan Liittotasavallan ja Sveitsin radioiden siirtolaisohjelmissa lisäksi siten, että ne käyttävät puolet puheohjelmistostaan siirtolaisten kotimaan asioiden käsittelyyn. Näin niiden ohjelmien painopiste sijoittuu siirtolaisten kotimaan olosuhteisiin. Ruotsin radion suomenkielisissä ohjelmissa siirtolaisten kotimaan asioiden käsittelylle uhrataan sen sijaan vain viidennes puheohjelmiin käytetystä ajasta. Selvimmin näiden maiden radioyhtiöiden siirtolaisohjelmisto poikkeaa toisistaan siinä, miten paljon ne käyttävät aikaa toisaalta erityisiin siirtolaisasioihin (siirtolaisuuteen ilmionä) ja toisaalta yleisten yhteiskunnallisten asioiden käsittelyyn. Kun Saksan Liittotasavallan suuret radioyhtiöt keskittyvät lähes kokonaan erityisiin siirtolaisasioihin, Ruotsin radion suomenkielisistä ohjelmista vain viidennes pitäytyy samoissa rajoissa. Sveitsissä siirtolaisasioiden merkitys ohjelmistossa on myös huomattava: 50 %.

Ohjelmistossa havaitut erot noudattavat selvästi perinteisiä eroja maiden siirtolaispoliittisissa tavoitteissa. Siirtolaisten paluumotivaation säilyttäminen on tilapäisyyden ideologian toiminnan tärkeä osa. Välittäessään tietoja kotimaan oloista äidinkielellä siirtolaisohjelmat pitävät yllä siirtolaisten yhteyttä alkuperäiseen kotimaahan ja edistävät näin paluumuuttoa. Ohjelmiston alan ei ole tarpeen laajentua erityisten siirtolaisasioiden ulkopuolelle, sillä siirtolaisten ei oleteta olevan kiinnostuneita laajemmasta yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Näin voidaan ymmärtää se, miksi Saksan

Liittotasavallan ja Sveitsin radioyhtiöt ovat niin voimakkaasti pitäytyneet erityisten siirtolaisasioiden käsittelyyn. Ruotsissa taas on ollut siirtolaispolitiikan tavoitteiden mukaista laajentaa ohjelmiston sisältöä yleisten yhteiskunnallisten asioiden käsittelyyn, sillä näin on voitu antaa siirtolaisille välineitä entistä laajempaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Siirtolaisinformaation tutkimisen vaihtoehtoja

Tässä suoritettu erään siirtolaisinformaation osa-alueen analyysi johtaa helposti ajattelemaan, että kansainvälisen muuttoliikkeen sääteilyjärjestelmä olisi suhteellisen mutkattomasti toimiva kokonaisuus, jossa osatoinnot kuuliaisesti seuraavat järjestelmälle asetettuja päämääriä. Tällainen mutkattomuus on kuitenkin vain näennäistä ja johtuu tässä yhteydessä ennen kaikkea siitä, ettei lyhyessä kirjoituksessa voi hahmottaa monisärmäisen todellisuuden kaikkia puolia. Liiallisten yleistysten välttämiseksi on siksi syytä korostaa seuraavia seikkoja: Siirtolaispoliittiset ideologiat eivät ole pysyviä rakennelmia, vaan jatkuvasti yhteiskunnallisessa käytännössä muovautuvia ja kehittyviä. Itse asiassa siirtolaisinformaatio on eräs tärkeä keino, millä kansainvälisen muuttoliikkeen eri osapuolet pyrkivät vaikuttamaan siirtolaispoliittisten ideologioiden sisältöön. Niinpä siirtolaisinformaation sisällössä todennäköisimmin heijastuvat kaikki ne vastakohdat ja ristiriitaisuudet, mitkä ovat tyypillisiä kansainväliselle muuttoliikkeelle työvoiman uusintamisen muotona.

Todennäköisesti radion ja television äidinkielisten siirtolaisohjelmien "kuuliaisuus" siirtolaispolitiikan työkaluna onkin osittain näennäistä, puutteellisesta tiedosta johtuvaa. Toisaalta se tuntuu myös loogiselta seuraukselta radioyhtiöiden asemasta suhteessa viralliseen siirtolaispolitiikkaan. Julkisesti valvottuina tiedonvälittäjinä yleisradioyh-

tiöt todennäköisimmin ovat riippuvaisempia valtion siirtolaisviranomaisten kannanotoista kuin esim. ay-lehdistö, työnantajien julkaisut, siirtolaisten omat tai heidän järjestönsä julkaisut.

Siirtolaisinformaation luonteen tarkemmaksi hahmottamiseksi tarvitaan olennaisesti enemmän tutkimustietoa. Toistaiseksi esim. siirtolaisille itselleen kohdistettua siirtolaisinformaatiota on tutkittu ennen kaikkea radion ja television osalta. Vielä vähemmän on kiinnitetty huomiota työvoimaa vastaanottavien maiden paikalliselle väestölle kohdistettuun siirtolaisinformaatioon, puhumattakaan työvoimaa luovuttavien maiden paikallisen väestön huomioon ottamisesta. Vasta tällaisten tutkimusten ja niihin liittyvän kansainvälisen muuttoliikkeen teoreettisen ymmärtämisen kautta voidaan pitkävästi määritellä siirtolaisinformaation paikka kansainvälisten työvoimaliikkeiden säätelystä.

Käytetyt lähteet:

- Böbning, W. R.:* The Migration of Workers in the United Kingdom and the European Community. London, New York, Toronto 1972.
- Chaib, Mohamed ja Widgren, Jonas:* Invandrarbarnen och skolan. En nyckelfråga för Europa. Stockholm 1976.
- Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssi:* Päätössiakirja. Helsinki 1975.
- Hietala, Kari:* Muuttohalukkuus ja informaatio Siirtolaisuustutkimuksia 7. Työvoimaministeriö, Suunnitteluosasto 1974.
- Hughes, D.B.:* Introduction. Sisältyy osaan What is manpower planning, ss. 13-18 teoksessa Barholomew, D.J. (editor): Manpower Planning. Penguin Books 1976.
- Hujanen, Taisto:* Immigrant Broadcasting and Migration Control in Western Europe. Institute for Journalism and Mass Communication, Re-

ports 33/1976. University of Tampere 1976 (a). Siirtolaisinformaatio Länsi-Euroopan maiden siirtolaispolitiikassa. Tiedotusopin lisensiaattitutkimielmä, Tampereen yliopisto 1976 (b).

Nikolinakos, Marios:

Politische Ökonomie der Gastarbeiterfrage. Reinbek bei Hamburg 1973.

Park, Robert E.

The Immigrant Press and Its Control. New York and London 1922 (republished 1970).

Smith, A.R..

The Philosophy of Manpower Planning. Sisältyy osaan What is manpower planning, ss. 19-25 teoksessa Bartholomew, D.J. (editor): Manpower Planning. Penguin Books 1976.

SOU 1975:15:

Kommunal rösträtt för invandrare. Betänkande av rösträttsutredningen. Stockholm 1975.

Kansainvälinen tutkimusyhteistyö siirtolaisinformaatiosta käynnistymässä

Yht. lis. Taisto Hujanen Tampereen Yliopistosta osallistui marraskuun 21.-24. päivinä Belgradissa neuvotteluun siirtolaisinformaatiota koskevan kansainvälisen tutkimusyhteistyön käynnistämisestä. Neuvonpidon järjestäjänä oli Jugoslavian journalistikorkeakoulu (Jugoslovenski Institut za Novinarstvo).

Neuvottelussa sovittiin tutkimussuunnitelman laatimisesta kansainvälistä tutkimusprojektia varten, missä kartoitettaisiin ETYKin päätösasiakirjan soveltamista siirtolaisinformaation alueella. Tutkimuksen lähtökohtana on kansainvälisen muuttoliikkeen analysointi kansainvälisen yhteistyön muotona sekä siirtolaisinformaation sijoittaminen tämän kokonaisuuden osaksi. Itse tutkimus koostuisi lukuisista kansallisista osatutkimuksista, joissa selvitettaisiin siirtolaisinformaation määrää, rakennetta ja sisältöä. Tutkimukseen tulisi osal-

listumaan sekä työvoimaa luovuttavia että vastaanottavia maita.

Vastuu tutkimussuunnitelman laatimisesta päätettiin jakaa Tampereen Yliopiston tiedotusopin laitoksen ja Jugoslavian journalistikorkeakoulun kesken: Tampereella valmistellaan tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja Belgradissa laaditaan rahoitussuunnitelma sekä selvitetään lopullisesti tutkimukseen osallistuvien maiden ja laitosten nimet.

Tutkimuksen käynnistämiseen ja hallintoon tarvittava rahoitus pyritään saamaan kansainvälisiltä järjestöiltä, ennen kaikkea Unescolta. Kokonaisuuteen kuuluvat kansalliset projektit kuitenkin rahoitetaan kansallisella pohjalla. Rahoituksen selvittyä yhteistyö voitaisiin käynnistää tutkimuslaitosten yhteisseminaarilla syyskuussa 1978.

KIRJALLISUUS

Pirjo Auvinen-Birgerstam: "Finska invandrarfamiljer i Malmö". Pedagogiska institutionen, Lunds universitet, nr 10, helmikuu 1977, 51 sivua + liite.

Lundin yliopiston kasvatustieteen tutkimuslaitoksella on valmistunut raportti, jossa selvitetään suomalaisia kotirouvia haastatteleamalla heidän olosuhteitaan Ruotsissa ja kokemuksiaan siirtolaisena olemisesta. Tutkimus on osaselvitys suuremmasta projektista "Malleja siirtolaisten kaksikieliseen opetukseen" ja sen osaprojektista "Siirtolaisvanhempien opetus". Kirjoittaja haastatteli marraskuusta 1974 helmikuuhun 1975 46 suomalaista äitiä Malmössä mm. heidän identiteettistään, perheestään, lapsistaan, kielestään, työstään, vapaa-ajastaan, odotuksistaan ja kokemuksistaan Ruotsissa. Kaikilla vastanneilla oli kouluikäisiä lapsia.

Työ on peruskartoitus, joka suhteellisen alkeellisen esitystekniikan avulla (esim. taulukot esitetään pelkkien absoluuttisten eikä suhdelukujen avulla) ei pyri kovin pitkälle meneviin johtopäätöksiin saamiensa tulosten perusteella. Sinänsä tutkimusasetelma on mielenkiintoinen; tutkittavana kohteena ovat kotirouvat. Tässä piilee myös tutkimusasetelman mukanaan tuoma vaara, sillä kotirouvia on selvästi vähemmän kuin työssä käyviä naisia siirtolaisperheiden keskuudessa. Mielipiteet ja tulokset yleensäkin on nähtävä tätä taustaa vastaan.

Tutkimuksen alussa on normaali vastanneiden demografinen analyysi. Tätä samoin kuin muutakin tulostusta häittää se, ettei tutkija ole vertaillut saamiaan tuloksia muihin tutkimuksiin. Raportin alun tuloksista ei kuitenkaan aikaisempiin tutkimuksiin (esim. työvoimaministeriön siirtolaisuustutkimuksiin) verrattuna löydy uutta tietoa: vastanneet ovat suhteellisen nuoria, miehet hiukan vanhempia kuin naiset, naisten peruskoulutus hiukan parempi kuin miesten jne.

Suurimmat ansionsa tutkielma saa siirtolaisten sopeutumista selvitellessään. Raportista selviää erittäin hyvin kielivaikeuksien mukanaan tuomat haitat. Tähän liittyen jälleen kerran tulee hyvin esille se, miten haluttomasti ruotsalaiset työnantajat suhtautuvat työntekijöille järjestettävään palkalliseen kielikoulutukseen.

Samoin sitoutuneisuus Suomeen on hyvin tuotu esille. Huolimatta siitä, että melkein kaikki vastaajat olivat asuneet Ruotsissa riittävän kauan saadakseen Ruotsin kansalaisuuden, vain 13 %:lla vastanneista oli se tai aikomus tulla ruotsalaiseksi.

Raportissa käsiteltiin myös sopeutumattomuutta liittyneenä vapaa-ajan toimintoihin, niinpä 1/3 vastanneista harrasti toimintoja, jotka eivät vaatineet kotoa poistumista. Voidaan todella sanoa, että kyseiset kotirouvat olivat eristäytyneet ympäröivästä yhteiskunnasta.

Kokonaisuutena ottaen työ on hyödynnettävissä Ruotsissa asuvien perheenemäntien siirtolaisuuteen liittyvien ongelmien peruskartoituksena. Tutkimus on kuitenkin hyvin pintapuolinen, eikä saaduista tuloksista juuri siis esiteta johtopäätöksiä (mikä on tavallaan hyvä, olihan vastanneita vain 46). On kuitenkin lämpimästi suhtauduttava itse työhön sinänsä, sillä jo tämän tutkimuksen perusteella kävi hyvin selville se asema, joka siirtolaisella on ympäröivään yhteiskuntaan; ainoastaan tietoa levittämällä voidaan ongelmat saada päättävien elinten tietoon.

Ismo Söderling

Taru Sundstén, Amerikansuomalainen työväenteatteri ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-39. Siirtolaisuustutkimuksia A 6. Vaasa 1977 s. 103.

Nyt julkaistu Taru Sundsténin tutkimus amerikansuomalaisesta työväenteatterista ja näytelmäkirjallisuudesta on ensimmäinen Suomessa valmistettu laajempi tutkielma amerikansuomalaisten kulttuurielämästä. Aihetta on kyllä käsitelty aiemmin useissakin teoksissa, mutta esitetyt huomiot ovat olleet melko yleisluontoisia.

Amerikansuomalainen näytelmäkirjallisuus ja teatteri muodostaa oman mielenkiintoisen osansa suomalaisesta siirtolaiskulttuurista ja amerikansuomalainen työväenliike lukuisine "haaleineen" on ollut selvästi aktiivisin tällä alueella. Sundsténin tutkimuksessa esitetään yleiskatsaus vuosisadan alun ja toisen maailmansodan välisestä ajasta, joka samalla on ollut koko amerikansuomalaisen siirtolaiskulttuurin kukoistusaikaa.

Tutkimus jakaantuu käsittelyltään kahteen osaan: aluksi selvitetään amerikansuomalaisen teatteritoiminnan, jolla tässä tarkoitetaan lähinnä työväenteatteria, synty ja kehitys, sen organisaatio ja sidonnaisuus aikakauden yleiseen tapahtumataustaan; toisen kokonaisuuden muodostaa itse näytelmien analysointi. Tekstiä elävoittävät onnistuneesti lukuisat kuvat näytelmäkohtauksista ja näytteet kappaleiden mainoksista amerikansuomalaisissa sanomalehdissä. Tutkimuksessa on käytetty runsaasti siraatteja, mikä luonnollisesti on paikallaan tämäntyyppisessä työssä. Työn viimeistelyssä on kuitenkin havaittavissa selviä huolimattomuuksia ja puutteellisuuksia.

Kirjoittaja osoittaa, miten amerikansuomalainen työväenliike pyrki valjastamaan teatteritoiminnan yleisen aatteellisen valistustyön palvelukseen, ja miten teatteri rahallisesti tuottoisana tuki muuta järjestötoimintaa. Samoin kirjoittaja osoittaa, miten näytelmäkirjailijoiden tuotteissa heijastui ajankohtainen yhteiskunnallinen kehitys kuten suuri lamakausi ja sen aikainen työttömyys.

Selvää kuitenkin on, että kasillä oleva tutkimus on vain alustava selvitys amerikansuomalaisesta teatterista ja näytelmäkirjallisuudesta, sillä aihe tarjoaa hyvin laajat mahdollisuudet. Ensinnäkin, kirjoittaja on käsitellyt työväenliikkeen näytelmäkirjallisuutta ja teatteria yhtenä kokonaisuutena. Olisi välttämätöntä selvittää minkälaisia eroja oli työväenliikkeen eri suunnilla (sosialisteilla, kommunisteilla ja IWW-laisilla) tässä suhteessa. Toiseksi, mikä oli lopultakin teatterin osa assimiloitumisessa, sillä näyttelemisen ja järjestötoiminta yleensäkin tuskin on nähtävä ainoastaan negatiivisena ilmiönä tässä mielessä. Näytelmien sisällöstä voisi tähän saada osaltaan vastauksen.

Tutkimuksen tekijä on rajoittunut vain työväenteatteriin, joten tutkimatta on kokonaan varhaisemmin alkanut raittiusliikkeen teatteritoiminta, joka on ollut vilkasta erityisesti Yhdysvaltain itäosissa. Lisäksi teatteritoimintaa on ollut muillakin amerikansuomalaisilla järjestöillä, on esimerkiksi havaittu merkkejä tietynlaisesta "osuustoimintateatterista". Amerikansuomalaisen kirkon suhtautuminen näytelmätoimintaan olisi myös mielenkiintoinen tutkimusalue.

Uusia mahdollisuuksia avautuisi edelleen tutkittaessa sellaisten kirjailijoiden tuotantoa, jotka ovat toimineet sekä Suomessa että Amerikassa. Kirjoittaja on sulkenut nämä oudosti käsittelyn ulkopuolelle, vaikka he ovat yhtä lailla siirtolaisia kuin mukaan otetut siirtolaiskirjailijat. Hyvä tutkimuskohde olisi kaikki Amerikassa näytelty: oliko se Suomesta, Euroopasta vai Amerikasta, suomalaisten vai muiden alkuaan tekemää? Entä mitkä olivat varsinaiset näytelmien leviämiskanavat ja -keinot esimerkiksi Suomesta, mikä oli Suomesta hankittujen teatterinjohtajien merkitys Amerikassa?

Taru Sundsténin työ on siis uuden tutkimuskentän avaus. Toivottavasti tämä on kimmokkeena myös laajempinäkökulmaisen tutkimuksen aikaansaamiselle amerikansuomalaisesta näyttämötoiminnasta. Tällaisena kyseinen tutkimus täyttää hyvin tehtävänsä ja sopii esimerkiksi lahjaksi amerikansuomalaisille ja varmasti herättää mielenkiintoa myös suomalaisen teatterin ja näytelmän harrastajien ja tutkijoiden piirissä.

Auvo Kostiainen

AMERIKANSUOMALAINEN MUSIIKKIPERINNE

Pekka Gronow, Studies in Scandinavian American Discography, I ja II, Suomen Äänitearkisto, Helsinki 1977, s. 107 ja 160.

Vuosisadan alussa Yhdysvaltain laajeneva äänilevyteollisuus, erityisesti Victor ja Columbia-yhtiöt, pyrkivät ottamaan tuotannossaan huomioon miljoonin nousevan eri kielia puhuvan siirtoaisten joukon. Vuonna 1907 John M. Eriksen teki ensimmäisen suomalaisen äänityksen Victor-yhtiölle, seuraavat v. 1910 ja 1913 sekä vuodesta 1916 lähtien vuosittain. Äänitykset olivat enimmäkseen tunnettuja suomalaisia kansanlauluja mm. Väinö Solan ja J. Alfred Tannerin esittämiä. Myöhemmistä laulajista mainittakoon Hiski Salomaa ja Matti Jurva. Paitsi Suomesta tuotuja "iskeimiä" äänitettiin myös Amerikassa syntynyttä suomalaista musiikkia, jota jo pitkään oli esitetty haaleilla erilaisissa tilaisuuksissa. Suomenkielisen äänilevyteollisuuden huippukausi oli 1920-luvulla ja 1930-luvun alussa.

Minkä verran suomenkielisiä levyjä kaikkiaan tehtiin, ei tiedetä, sillä levy-yhtiöiden tiedot eivät ole tarkkoja tai puuttuvat kokonaan. Kahden tärkeimmän yhtiön, Victorin ja Columbian, tiedetään v. 1907-53 tehneen ainakin 703 levyä.

Kyseessä on siis hyvin laaja ja monipuolinen siirtolaiskulttuurin sektori, jota toistaiseksi ei ole syvällisemmin selvitetty. Siksi onkin tervehdittävä tyydytyksellä Pekka Gronowin laatimaa suuritöistä selvitystä niin suomenkielisestä kuin ruotsin, tanskan ja norjankielisestä äänilevyteollisuudesta Yhdysvalloissa. Äänilevyistä voi olla hyötyä myös siirtolaistutkimukselle. Gronow toteaa, että suomalaisissa levyissä poliittisella radikaalisuudella on keskeinen sija verrattuna esim. norjalaisiin, joilla uskonnollisuus on tyypillistä. Totta onkin, että esim. Hiski Salomaa "Lännen lokarissa", jota voitaneen pitää yhtenä tunnetuimpana amerikansuomalaisena levyinä, vapauden käipuu on keskeinen sanoma.

Pekka Gronowin kaksiosainen luettelo skandinaavisilla kielillä Amerikassa tehdyistä äänilevyistä on myös tärkeä osa siirtolaisuuden dokumentointia. Julkaisu yhdessä Suomen Äänitearkistossa ja muualta löytyvien äänilevykokoelmien kanssa tarjoaisi hyvän lähtökohdan yksityiskohtaisemalle tutkimustyölle.

O.K.

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN HALLITUS

Toim.joht. Tauri Aaltio	Suomi-Seura r.y.
Lähetystöneuvos Anders Huldén	Ulkoasiainministeriö
Prof. Lars Huldén	Helsingin yliopisto
Toim.joht. Jouko Hulkko	Väestöliitto
Prof. Sune Jungar	Åbo Akademi
Ap.os.pääll. Pirkko Mela	Opetusministeriö
Varatuom. Jukka Mikkola	Turun kaupunki
Prof. Vilho Niitemaa	Turun yliopisto
Toim. pääll. Holger Quick	Työvoimaministeriö

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN VALTUUSKUNTA

Varsinainen jäsen	Varajäsen	Yhdistys tms.
Lähetystöneuvos Anders Huldén	Maist. Ritva-Liisa Elomaa	Ulkoasiainministeriö
Toim.pääll. Altti Majava	Toim.pääll. Holger Quick	Työvoimaministeri
Ap.os.pääll. Pirkko Mela	Kultt.siht. Raija Kallinen	Opetusministeriö
Prof. Mauno Jokipii	Ap.prof. Erkki Lehtinen	Jyväskylän yliopisto
Vt.prof. Olli Kultalahti	Yliopett. Matti Kaasinen	Tampereen yliopisto
Prof. Terho Pulkkinen	FT Jorma Kytömäki	Turun yliopisto
Prof. Uuno Varjo	Prof. Kyösti Julku	Oulun yliopisto
Prof. Bill Widén	Prof. Sune Jungar	Åbo Akademi
Prof. Pertti Virtaranta	Prof. Yrjö Blomstedt	Helsingin yliopisto
Toht. Ahti Auranen	Kirkkoherra Päivö Tarjamo	Kirkon ulkomaanasiain toimikunta
Varatuom. Eva-Brita Björklund	Maist. Karmela Béliński	Unioni Naisasiainliitto Suomessa
Pääsiht. Pentti Palmu	Yht.kand. Jurkka Linna	Suomalaisuuden Liitto
Prof. Niilo Hallman	Prof. Ole Wasz-Höckert	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Ap.kaup.joht. Johannes Koikkalainen	Kaup.siht. Paavo Mäkinen	Turun kaupunki
Toim. joht. Perttu Koillinen	Jaostosiht. Kauno Lehto	Varsinais-Suomen Maakuntaliitto
Liikkeenjoht. Esko V. Koskelin	Toim. Matti Jussila	Suomen Nuorison Liitto
Arkkitehti Raimo Narjus	Tutk.siht. Timo Sinisalo	Seutusunnittelun Keskusliitto
Toimitusjoht. Eero Numerla	Teoll.neuvos Veikko Valavaara	Turun yliopistosäätiö
Prof. Jorma Pohjanpalo	—	Suomi-Seura r.y.
Kaup.joht. Tuure Salo	Joht. Ahti Fredriksson	Pohjola-Norden Yhdistys r.y.
Kouluneuvos Jussi Saukkonen	Toim.joht. Lars Nystén	Suomi-Amerikka Yhdistysten Liitto
VTT Aarno Strömmer	Maist. Aimo Pulkkinen	Väestöliitto
Toim. Osmo Vatanen	Mila Ivanow	Immigrant-Institutet (Tukholma)
Dos. Veijo Saloheimo	—	Pohjois-Karjalan yliopistoseura
Prof. Harald Teir	Lis. Roger Broo	Svenska Finlands Folktingsfullmäktige
Ylifakt. Arvo Yläräkkölä	Maist. Markku Peura	Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliitto

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTIN JULKAISUT

- A 1 : Olavi Koivukangas, Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maailmansodan jälkeen (Finnish Migration to Australia since World War II). Kokkola 1975, s. 262.
- A 2 : Pertti Virtaranta, Tutkimus amerikansuomesta, osa I (A Study on the Finnish Language in America, Part I) (painossa)
- A 3 : Maija-Liisa Kalhama (toim.) Ulkосуomalaisuuskongressin 27.–28.6.1975 esitelmät ja puheenvuorot. Jyväskylän Kesä 24.6.–3.7.1975. Turku 1975, s. 104.
- A 4 : Olavi Koivukangas, Raimo Narjus, Sakari Sivula (toim.) Muuttoliikesymposium 1975. Esitelmät ja keskustelut. Ruissalon kongressihotelli 20.–21.11.1975 Vaasa 1976
- A 5 : Eva Jäykkä, Maija-Liisa Kalhama (toim.) USA:n 200-vuotisjuhlaseminaarin esitelmät ja tuntisuunnitelmat. Ruissalon kongressihotelli, Turku 2.–3.6.1976. Vaasa 1977
- A 6 : Taru Sundstén, Amerikansuomalainen työväenteatteri ja näytelmäkirjallisuus vuosina 1900-39. Vaasa 1977, s. 103.
- B 1 : Bill Widen, Korpobor i America (Emigrants from Korpo in America). Turku 1975, s. 197.
- B 2 : Holger Wester, Innovationer i befolkningsrörlighet. En studie av spridningsförlopp i befolkningsrörligheten, utgående från Petalax socken i Österbotten. Stockholm 1977, s. 221
- C 1 : Reino Kero, Migration from Finland to North America in the Years between the United States Civil War and the First World War, Vammala 1974, s. 260.
- C 2 : Olavi Koivukangas, Scandinavian Immigration and Settlement in Australia before World War II, Kokkola 1974, s. 333.
- C 3 : Michael G. Karni, Matti E. Kaups, Douglas J. Ollila Jr. (eds.) The Finnish Experience in the Western Great Lakes Region: New Perspectives. Vammala 1975, s. 232.
- Vilho Niitemaa, Jussi Saukkonen, Tauri Aaltio, Olavi Koivukangas (eds.) In cooperation with the Immigration History Research Center, University of Minnesota. Old Friends — Strong Ties, the Finnish Contribution to the Growth of the USA. USA:n 200-vuotisjuhlakirja. Vaasa 1976, s. 349.

Julkaisuja voi tilata osoitteella: **Siirtolaisuusinstituutti**
Kasarmialue, Rak. 46
20500 Turku 50
puh. 921-17536.